

Is in bewerking. Wordt nog gecorrigeerd en aangevuld.

23 Januari 1888

Physisch Kabinet Leiden

258

Indertijd ontving ik repen spiegelglas voor het verlichten van glasschalen gesneden uit holle spiegels. Zie Uw schrijven 21 Jan 1886. Ik wenschte weder zulke te ontvangen, spiegelbrandpunt 1 Met ca, lengte der repen 45 cm, breedte 4 cm. Verzoeke opgave of soms de combinatie van bestelling van repen van 45 cm met even zulke van 30 cm voordeel op zou kunnen leveren en of er soms metalen spiegelrepen voor de verlichting in aanmerking zouden kunnen komen.

Ontv. 3 April 1888
(wg) H. Kamerlingh Onnes

10 November 1906

Delft, 10/11 1906

P.J. Kipp & Zonen

Prof. Dr. H. Kamerlingh Onnes
Leiden

Hooggel. Heer,

Zou ik U eens met een verzoek mogen lastig vallen?

Ik heb een brief ontvangen van Dr. R.C. Baumgarten te Haarlem, waarin hij mij vraagt den prijs op te geven van: "een toestel om vloeibare zuurstof & lucht te maken, zoo klein mogelijk."

"een pers- & zuigpomp (luchtpomp) welke afgenomen kan worden, compleet."

Wie die Dr. B. is weet ik niet; in den Staatsalmanak heb ik hem te vergeefs onder de leeraren bij het H. of M. onderwijs gezocht. Hij heeft me in een vorigen brief ook naar een ozontoezel gevraagd.

Zoudt Gij wel zoo vriendelijk willen zijn mij eens op te geven of er kleine toestellen (wat is klein?) bestaan voor het maken van vloeibare lucht & waar die te krijgen zijn. Ik heb jaren geleden eenige wel prijscouranten van een Engelsche firma gehad over het vloeibaar maken van gassen, maar weet den naam die firma niet meer & en misschien is dat alles ook al verouderd.

In de hoop dat Gij wel aan mijn verzoek zult willen voldoen & U bij voorbaat dankend voor de te nemen moeite noem ik met de meeste hoogachting,

Uw dw.dr.
(wg) M. Giltay

Is U soms de Heer Baumgarten bekend?

7 December 1906

7 Dec. '06

Den Heer Directeur der Kon.Ned. Grofsmederij

Hierdoor deel ik U mede dat het ons toegezonden kwik na reiniging 5,638 KGr woog. De door ons in Sept. genoteerde prijs is f 2,66 pro Kilo, waarmee ik U thans verzoek ons voor f 15,00 te debiteeren.

Hoogachtend

(wg) G.W. Fabius
Conservator aan het Natuurkundig Laboratorium te Leiden

7 Maart 1907

De Vries & Stevens – Leiden

Leiden, 7 Maart 1907

Den Weled.Hooggeleerden Heer Prof. J.B. Kuenen

Hiermede hebben wij de eer U aan te bieden:

Het maken van gas- en waterleiding i/d Collegekamers v/h Fysisch Laboratorium gemonteerd met kranen ,
plaatsen van een vuurvasten gootsteen met afvoer, groot 81 x 53 x 16 c/m voor de som van : Honderd twee en
twintig gulden 23⁵ cent Zegge f 122,23⁵

Wij houden ons voor Uwe geeerde orders aanbevolen en teekenen

Hoogachtend

UwdwDrn

(wg) deVries en Stevens

8 Maart 1907

Leiden, 8 Maart 1907

Den Heer de Vries en Stevens.

Bij deze draag ik U op de aanleg van gas- en waterleiding in zaal Q, groote collegekamer en prepareerkamer van
het Nat. Lab. volgens de gezonden prijsopgave van 8 Maart jl.

(wg) C.A. Crommelin

NB Eenige afstand (?) bij de uitvoering is zeer gewenscht.

11 Maart 1907

Nederlandsche Maatschappij van Nijverheid
Departement Leiden

Leiden, 11 Maart 1907.

den WelEdelHoogGeleerden Heer
Professor Dr. H. Kamerlingh Onnes.
Leiden.

WelEdelHoogGeleerde Heer,

Namens het Bestuur van het Departement Leiden van de Maatschappij van Nijverheid hebben wij de eer U uit te
noodigen wel te willen zitting te nemen in de commissie, die wordt samengesteld tot het voorbereiden en ten
uitvoer brengen eener tentoonstelling van electriciteit in klein bedrijf en woning, welke bovengenoemd
Departement zich voorstelt te houden naar aanleiding van de oprichting der Gemeentelijke Electricische Centrale
en van welke commissie de Heer Burgemeester wel het Eere-Voorzitterschap heeft willen aanvaarden.
U beleeft verzoekend ons Uw antwoord vóór 31 Maart a.s. te willen doen toekomen teekenen wij ons met de
meeste Hoogachting van U, WelEdelHoogGeleerde Heer

De Dienstwillige Dienaren
(wg) J. Hartevelt Azn, voorzitter

(wg) E.L.Th.. Hoogenstraaten, secretaris

4 April 1907

Nederlandsche Maatschappij van Nijverheid
Departement Leiden

Leiden, 4 April 1907.

den WelEdelHoogGeleerden Heer
Professor Dr. H. Kamerlingh Onnes.
Leiden.

WelEdelHoogGeleerde Heer,

In dato 11 Maart jl. had ik de eer U namens het Bestuur van het Departement Leiden van de Maatschappij van Nijverheid een schrijven te zenden, waarvan inliggend copie.

U de verzekering gevende dat Uwe medewerking door ons Departement op hoogen prijs zou gesteld worden, zoudt U ons zeer verplichten wanneer Uw antwoord vóór Dinsdag 8 April a.s. in mijn bezit was.

Met de meeste Hoogachting heb ik de eer te zijn van U, WelEdelHoogGeleerde Heer

de Dienstwillige Dienaar
(wg) E.L.Th.. Hoogenstraaten, secretaris

7 April 1907

Prof. Dr. H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 7 April 1907.
Villa Nova, Haagweg.

WelEdelGestr. Heer,

Tot mijn groot leedwezen moet ik U mededeelen, dat het mij niet mogelijk is gevolg te geven aan de vriendelijke uitnodiging van het Departement Leiden van de Mij van Nijverheid om zitting te nemen in de commissie tot voorbereiding en ten uitvoer brengen van de tentoonstelling van electriciteit in kleinbedrijf en woning. Het lang uitblijven van mijn antwoord zal U mijn U bekende belangstelling voor de electrotechniek en streven om de ontwikkelingen van te bevorderen, wel bewijzen dat reeds te veel van mijn werkkraachtwordt gevorderd om mijn tegenwoordige taak te vervullen. Ik meen daarbij niet nog meer op mijn nemen, hetgeen tengevolge zou hebben dat 't met op mij nemen niet naar behooren zie kunnen vervullen.

Hoogachtend heb ik de eer mij te noemen WelEdelGestr. Heer
Uw dwdr
(wg) H. Kamerlingh Onnes.

6 Mei 1907

Stedelijke Fabrieken van Gas en Electriciteit

Den Weled.Hooggel. Heer Prof. Dr. H. Kamerlingh Onnes
Alhier

Leiden, 6 Mei 1907

Weled.Hooggel. Heer,

Naar aanleiding van de berekening, Zaterdag j.l. met den heer Blom gehouden hebben wij de eer U mede te deelen, dat wij bereid zijn het voorstel, vervat in ons schrijven dd. 7 Februari j.l., met de navolgende wijzigingen aan Comissarissen der Stedelijke Fabrieken van Gas en Electriciteit ter goedkeuring voor te leggen.

In de eerste plaats zal de door ons te leveren roteerende transformator op Uw verzoek ten allen tijde, zonder eenige verplichting Uwerzijds, worden teruggenomen mits het toestel geen andere gebreken vertoont dan die, welke bij normale slijtage ontstaan zijn, en de complete machine door U zonder kosten onzerzijds aan de Electriciteitsfabriek wordt terugbezorgd.

De reeds betaald huur zal echter niet gerestitueerd worden.

In de tweede plaats zal voor rekening der Electriciteitsfabriek een spanningsaftap worden gemaakt aan de door de gemeente te leveren hoogspannings-transformator, zoodanig, dat de bij U aanwezige convertor van 5 K.W. vermogen zonder verdere transformatie daaraan kan worden aangesloten.

Wij hopen, dat het bovenstaande aanleiding zal geven om bij het gemeentelijk kabelnet aan te sluiten en zullen in dat geval nog gaarne nauwkeurige specificatie van den roteerende transformator van den heer Blom tegemoet zien.

Tevens zoudt U ons zeer verplichten door ons even mede te deelen, ten wiens name het te sluiten contract gesteld zal moeten worden.

Inmiddels teekenen wij,

Met de meeste hoogachting

Stedelijke Fabrieken

van Gas en Electriciteit

v.d. Directeur

(wg) Holleman

13 November 1907

Woensdag, 13 Nov. 1907
Amsterdam, Oosterpark 79

Geachte Vriend,

Ik kom bij U aankloppen met een verzoek, naar ik hoop, de bewilliging geene bezwaren ontmoet. Zou ik den spectrometer, die uit Delft gekomen is en waarmee ik zoo lang gewerkt heb, nog eens ter leen mogen ontvangen. Verschillende deelen van een spektrometer – dien ik in zijn geheel laat, komen mij zeer te pas. Ik kan dan het voorloopig onderzoek aanvangen, allerlei beproeven en langzamerhand den definitieven toestel in elkaar zetten. Overeenkomstige hulpmiddelen die mij konden helpen, ontbreken hier ten eenenmale. Ontmoet het verzoek bij U geene bezwaren, wil U mij dan even melden, hoe het best voor de overkomst van den toestel het best gezorgd worden.

Voor het geval dat de spektrometer met hulptoestellen tijdelijk hier komt, is deze steeds, zoo het verlangd wordt, voor u beschikbaar.

Mag ik mijn verzoek bij U zeer aanbevelen. Il zou er sterk medegebaat zijn.

Met beleefde groeten

GdU.

(wg) R. Sissingh

14 November 1907

Prof. Sissingh

Amice,

De spectrometer staat gedemonteerd in den toestel voor de bepaling van het magnetisch draaiend vermogen van argon. Er zullen echter wel een paar maanden verlopen voor Mej. Rammesay, die dit werk onderhouden heeft er mij weer bij kan helpen. Voor dien tijd sta ik hem dus gaarne af. Zoudt gij nu nog een dag over willen komen, om de stukken te helpen bijeen zoeken. Gij kent ze beter dan een van ons, en wij zijn dan zeker dat ge krijgt wat Nog wel mijn dank voor uw vriendelijk verzoek.

Met hartelijke groeten

U.

(wg) H. Kamerlingh Onnes

6 December 1907

Prof. L.H. Siertsema
Delft

6 Dec. 1907

Zeergeachte Heer Siertsema

Reeds eenige dagen geleden heb ik het email afgezonden, volgens Kesselring is het zeer goed, beter dan men het gewoonlijk in den handel krijgt.

De kosten-prijs van het partijtje dat ik u zond is f 3.-, wanneer u ons dat zoudt willen vergoeden, zou ons dat zeer aangenaam zijn.

Met de meeste hoogachting

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

24 December 1907

Delft, 24 Dec. 1907

Geachte Heer Crommelin,

We hebben hier noodig een vacuumbuis van bepaalde constructie, voor een onderzoek over electriche trillingen, en onze glasblazer heeft daar groote moeite mee. Zou Kesselring ons misschien kunnen helpen? Ge zoudt ons er een groot genoegen mee doen.

De metaaldeelen kunnen hier gemaakt worden. Heer Olthuis die U de teekening brengt kan U wel nader inlichten.

Met vriendelijke groeten

(wg) L.H. Siertsema

24 December 1907

Den Haag, 24 Dec. 1907

WelEdele Heer,

Naar aanleiding van het briefje van Prof. S., dat ik hedenmiddag aan Uw woning afgaf, zou ik U gaarne Vrijdagmiddag ongeveer twee uur bezoeken. Zonder tegenbericht zal ik mij op die tijd bij U vervoegen en verblijf inmiddels

Met alle achting

(wg) G. Olthuis

2 Januari 1908

Prof. Siertsema
Delft

2 Jan 08

Zeergeachte Professor.

De Heer Olthuis is met zijn berekening bij mij geweest en ik heb de zaak met hem besproken. Ik zal spoedig mogelijk Prof. Onnes over de zaak spreken. Er zijn nl manometers voor Prof. Onnes onderhanden en ik kan dit werk niet laten afbreken zonder toestemming.

Zoo gauw ik iets naders besproken heb, zend ik u of den Heer Olthuis bericht.

Met de beleefde groeten en de beste wenschen voor een gelukkig nieuwjaar teeken ik mij met de meeste hoogachting

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

14 Januari 1908

Den Heer Prof. Siertsema
Delft

14 Jan 08

Hooggeachte Professor

't Spijt mij dat ik u zoolang op bericht omtrent de vacuumbuis heb laten wachten. De reden is, dat ik zelf, toen de vacantie al afgelopen was, een paar dagen uit de stad ben gegaan, en dat is, toen ik Vrijdag jl terugkwam, Prof. Onnes verkouden thuis vond zitten en dus moeilijk te bereiken om de zaak met hem te overleggen.

Wat ik echter vooraf wel voorzag, blijkt het geval te zijn. Er is te veel werk voor Kesselring, dan dat hij de verlangde buis zou kunnen maken. 't Is bovendien werk dat geen uitstel verdragen kan. Binnen eenige dagen komt Jean Becquerel hier, om proeven te doen omtrent optische verschijnselen bij kristallen, afgekoeld in vloeibare H₂ in een sterk magnetisch veld. Kesselring moet daarvoor allerlei grootten en vormen van vacuümglazen en glaasjes maken, en heeft de handen vol werk om klaar te komen. En dat dit zoo nog een tijdje voort zal gaan, durf ik wel voospellen.

Mij dunkt, voordat 6 weken verstreken zijn, mag ik u geen hoop geven.

't Spijt mij zeer u in dezen niet van dienst te kunnen zijn.

Met de meeste hoogachting

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

31 Januari 1908

's Gravenhage 31 Januari 1908

WelEdel Zeer Geleerde Heer

Met deze verzoekt ondergeteekende Herman Henderik Hille, Electricien bij de Hollandsche Yzeren Spoorweg Maatschappij Uw beleefd ten Uwe een onderhoud met Uw te mogen hebben over een vinding op Electrisch gebied waarover hij reeds met den Heer Blom gesproken heeft; en waar hij een meer nauwkeurig onderhoud met Uw zou wenschen.

Ook is hij zoo vrij een zegel in te sluiten voor antwoord en betuig Uw in voorbaat zijn hartelijke dank daarvoor.

Zoo heeft hij in afwachting van Uw antwoord de eer te zijn

Uw dw dienaar

(wg) H.H. Hille

Jacob van Campenplein 60

12 Februari 1908

Den Heer Prof. L.H. Siertsema

Delft

12 Febr. 1908

Hooggeachte Professor

Tot mijn spijt ben ik vandaag gedwongen Schurink voor eenigen (ik hoop korten) tijd naar Delft terug te sturen, omdat Kesselring het zoo druk heeft, dat hij hem niet helpen kan en Schurink alles aan de buis gedaan heeft, wat hij er alleen aan doen kan.

Eigenlijk moet K. hem nu heelemaal alleen afmaken en daarvoor is nu geen tijd. Bovendien kan ik Prof. Onnes geen oogenblik te sprekenkrijgen om hem te vragen, wat hij voor wil laten gaan. Ik hoop U spoedig bericht te kunnen zenden, dat de buis weer onderhanden genomen kan worden.

Met de meeste hoogachting

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

6 Maart 1908

Den Heer Prof.Dr. L.H. Siertsema

Delft

6 Maart

Hooggeachte Her Siertsema

De buis is klaar. Zou Schurink hem misschien kunnen komen halen? Zoo dit te lastig is, zal ik hem laten brengen, maar zooals ik u vertelde zijn er toch al te weinig jongens en wij kunnen ze dus slecht missen.

Zou het geen aanbeveling verdienen, dat Schurink hier even probeerde, of het plaatje vacuum houdt? Of lijkt u dat overbodige voorzorg?

't Speet mij zeer de vergadering alweer te moeten uitstellen, het was op verzoek van Prof. K.O. (zooals u wel begrepen zult hebben), die het met het vaste Helium natuurlijk erg druk heeft.

Met de beleefde groeten

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

7 November 1908

Delft, 7 Maart 1908

Waarde Heer Crommelin,

Het verheugt mij zeer te vernemen dat de buis gereeds is. Schurink zal hem Maandag namiddag komen halen, en dan tevens bij U even beproeven of hij het vacuum uithoudt. Mocht dit niet het geval zijn dan hoop ik dat de beschadiging niet te groot zal zijn en we met het ophitten van een nieuwe, dikkere spiegelglasplaatje weer klaar zijn.

Gaat de vergadering nu Vrijdag door? Mocht Prof. Onnes het te druk hebben dan zou misschien de vergadering wel zonder hem kunnen worden gehouden, en ophoud in bestuurszaken kunnen worden voorkomen.

Met vriendelijke groeten

(wg) L.H. Siertsema

14 Maart 1908

Amsterdam, 14 Maart 1908

Weled.Heer

(aan Cluwen, adsistent, verhuisd naar Winschoten)

Ik vergat u nog mede te deelen dat ik kousjes van Erbiumoxyd heb laten maken die indien ze nog noodig mochten zijn, hier gehaald kunnen worden.

Mocht U zelf geen gelegenheid daarvoor hebben, dan kunt u uw opvolger hiermede in kennis stellen.

Hoogachtend
(wg) A. Stoffel

18 Maart 1908

Winschoten, Boschstraat 18 Maart 1908

Hooggeachte Professor.

De heer Dr. A. Stoffel, scheikundige a/d Linnaeus gem. gasfabriek te Amsterdam die mij bij het vervaardigen van eenige kousjes behulpzaam was, deelt mij blijkens bijgaande briefkaart mede, dat 't hem lukte eenige Erb.oxyd kousjes (nog niet in Uw bezit) te maken.

Ik maak U er tevens op attent dat U verzuimde onze schuld aan het Amsterdamsche laboratorium (8 gr Erb oxyx 5 gr Did. Ox 5 gr Yz ox.) af te doen.

Erb oxyd is in het magazijn, de andere nog niet.

Hoogachtend
Uwdwdr
(wg) W.M. Cluwen

23 Maart 1908

23 Maart 1908

Den Heer Dr. A. Stoffel
Amsterdam

Zeer geleerde Heer,

In antwoord op uw briefkaart aan den Heer Meyer Cluwen heb ik de eer u namens Prof. Kamerlingh Onnes vriendelijkdank te zeggen voor de moeite die u nog genomen hebt om de kousjes te laten vervaardigen, maar u tevens nog berichten, dat de proeven waarbij ze moeten dienen reeds afgelopen zijn, en dat wij ze dus niet meer nodig hebben.

Gaarne zal ik van u vernemen, hoeveel wij aan uw laboratorium schuldig zijn voor het door den Heer Meyer Cluwen gebruikte Erbium oxyd, (8 gr / Didymiumoxyd (5 gr) en Yttriumoxyd (5 gr). De toezending van het bedrag kan dan spoedig volgen.

Met de meeste hoogachting

Uwdwdr
(wg) C.A.Crommelin
Conservator aan het Natuurkundig Laboratorium te Leiden

16 Mei 1908

15 Boulevard St-Germain
samedi 16 mai 1908

Mon cher maître,

J'ai reçu l'air liquide et je ne veux pas tarder à vous envoyer tous mes remerciements. Vous me rendez bien service car je ne pouvais rien avoir ici ; j'avais promis aux auditeurs du cours du Muséum de leur montrer les phénomènes d'absorption et l'action du champs magnétique a basse température, et je tenais à ne pas manquer à ma promesse. De plus, j'avais besoin d'air liquide pour quelques expériences.

A la gare, il a été impossible de faire comprendre a que detail que de l'air liquide et j'ai die allez au ministère de finance m'expliquer aux le directeur des douanes Chez n'a d'ailleurs pas été une grande difficulté.

Voudriez vous avoir l'amabilité de me dire si je dois transvaser l'air et vous renvoyer aussitôt les ballons ou je puis les garder jusq'a complete utilisation de l'air qu'ils renferment.

Je voudrais également savoir ce que je dois rembourser au laboratoire de l'université de Leyde.
En vous remerciant je vous prie, mon cher maître, de présenter mes plus respectueux hommages à Madame Kamerlingh Onnes, de ne pas m'oublier auprès de votre fils, et d'agréer l'expression de mes sentiments les plus respectueusement dévotés.

(wg) Jean Becquerel

19 Mei 1908

M. J. Becquerel
Boulevard Sr Germain
Paris

Cher M. Becquerel.

Je vous félicite avec la bonne arrivée de l'air liquide et j'espère que votre conférence aura beaucoup de succès. Heureusement le chef de gare à la Haye contentait à envoyer l'air liquide avec un train, avec lequel il est officiellement absolument interdit d'expédier avec grande vitesse ; sans cela, vous ne l'auriez pas à temps. Ayez la bonté de retourner les vases vacuums environs.
Voudrez-il suffira de les expédier vendredi.
Votre dette au laboratoire pas vient à fr 25.- (pas fl.).
C.à.d 5 L à fr 5.-.
Recevez mes salutations les plus sincères,
votre
(wg) C.A. Crommelin

1 Juni 1908

TELEGRAM

HET LOO 14 SS 34 1/6 2 n :

Zoo mogelijk zou zijne Koninklijke Hoogheid zeer gaarne van u ontvangen een flesch vloeibare lucht voor afkoeling van vertrekken. Eilt U mij tevens opgeven prijs van een flesch = Van Suchtelen adjudant +

1 Juni 1908

TELEGRAM

van Suchtelen
adjudant van Zijne Koninklijke hoogheid
den prins der Nederlanden.
Het Loo

Tot mijn groot leedwezen voorraad vloeibare lucht heden juist verbruikt. Wordt morgen nieuw gemaakt. Zal mij hooge eer zijn vanaf morgen namiddag ter beschikking te houden om er terstond mee te vertrekken. Onkosten van een liter twee gulden vijftig cents. Wilt Zijne Koninklijke Hoogheid herinneren, dat afkoeling van vertrek met vloeibare lucht alleen mogelijk is, wanneer het vertrek klein is en gesloten en dat ook dan nog de afkoeling slechts voor korten tijd is : Vloeibare lucht als afkoeler te gebruiken is aldus niet een serieus afkoelingsprocédé, doch alleen te beschouwen als een interessante proef om de groote koude van vloeibare lucht te toonen, door de koelte, die zij eenige oogenblikken geeft.

(wg) Kamerling Onnes

3 Juni 1908

Prof. Dr. H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 3 Juni 1908
Huize ter Wetering
HaagwegDe Hoogwelgeb. Heer Jhr Ch. Van Suchtelen van Avezaate
Adjutant v ZKH den Pr. der Ned.
Het Loo

Hoogwelgeboren Heer,

Het is misschien niet overbodig mijn telegram nog met een enkel woord aan te vullen. Gewoonlijk kan ik onmiddellijk op telegrafisch verzoek een flinke hoeveelheid vloeibare lucht afzenden. Het trof al heel toevallig, dat de voorraad bij ontvangst van uw telegram juist op was. De kosten van een flech vloeibare lucht zijn ook zooals U gezien heeft niet noemenswaard. De fleschen kunnen gewoon per spoor verzonden worden. Maar de eerste flesch zou ik persoonlijk gebracht hebben om toe te lichten hoe men de vloeibare lucht behouden moet om geen gevaar te loopen van zich aan de koude te branden enz.

Het zou natuurlijk een hooge eer geweest zijn, wanneer ik met vloeibare lucht aan een wensch van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden had kunnen tegemoet komen. Nu ik niets verder vernomen heb meen ik, dat, gelijk ik vermoedde, door mijne proeven te groote verwachtingen waren opgewekt omtrent de bruikbaarheid van vloeibare lucht om bij een ondragelijke hitte als die van Maandag ll. de gewenschte koelte in het paleis op het Loo te brengen.

Was ik met een flesch vloeibare lucht gekomen, dan zou gebleken zijn, dat ik wel allerlei aardige afkoelingen teweeg kon brengen, maar het groote vraagstuk, dat Zijne Koninklijke Hoogheid voor den geest stond, daarmee niet kon oplossen. Dit zou zeker een teleurstelling geweest zijn.

Natuurlijk ben ik gaarne bereid over de vraag of ik nog op eenigerlei wijze Zijne Koninklijke Hoogheid van dienst kan zijn met U te komen spreken.

Met de meeste hoogachting hoogwelgeboren Heer heb ik de
Uw dw dienaar
(wg) H. Kamerlingh Onnes

11 Juni 1908Secretarie van
Z.K.H. Den Prins der Nederlanden
Hertog van Mecklenburg

No 's Gravenhage 11 Juni 1908

Hooggeleerde Heer

Eerst heden kan ik Uw schrijven van 3 Juni j.l. beantwoorden.

Ik heb mij beijverd Zijne Koninklijke Hoogheid in kennis te stellen met den inhoud van dat schrijven. Hoogstdezelve heeft mij opgedragen U te berichten, dat Zijne Koninklijke Hoogheid U ten zeerste erkentelijk is voor de moeite die U in deze wel hadt willen nemen, doch daar toch door toepassing van vloeibare lucht geene blijvende afkoeling zoude te verkrijgen zijn en dat het dus met recht op eene teleurstelling zoude uitloopen, heeft Zijne Koninklijke Hoogheid er dan maar van afgezien en is dus bij groote hitte de toezending van vloeibare lucht niet meer noodig. Zooals ik reeds schreef, laat Zijne Koninklijke Hoogheid U zeer bedanken voor uwe vriendelijkheid om zoo noodig persoonlijk een flesch vloeibare lucht op het Loo te komen brengen.

Onder aanbieding mijner gevoelens van de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn van U Hooggeleerden
De dw. dienaar

(wg) Van Suchtelen van Avezaate
kapitein-adjudant van Z.K.H. den Prins der Nederlanden.
Hertog van Mecklenburg

10 September 1908

Ziekenhuis der Rijks-Universiteit
Chirurgische Kliniek en Polikliniek

Leiden, 10 Sept. 1908

WelEd.Z.Gel. Heer!

Bij dezen kom ik tot U met beleefd verzoek, of u een electricien zoudt willen zenden om hier op de chirurg, afdeeling het electrisch toestel na te zien. Ninck Blok heeft mij gezegd dat u daartoe bereid zou zijn.

Hoogachtend
(wg) C. Pijper
asst chir. kliniek

21 September 1908

Mevr Clay,
Delft, 21 Sept. 1908.

Zeer geachte Mevr. Clay.

U vertelde mij voor uw vertrek uit Leiden, dat de zaak met de poetsdoeken in orde gemaakt zou worden. Nu stuurt de firma Raetz mij bijgaande brief. Zoudt U zo goed willen zijn, me even op de hoogte van de zaken te willen helpen.

Is er al een bepaald aantal door U besteld? En hoeveel?

Aan wie heft u in het laboratorium de zorg voor die dingen opgedragen?

De brief stuurt u mij dan zeker wel tegelijk met uw antwoord terug.

Ik hoop zeer, dat het u in uw nieuwgebouwde huis goed bevalt, en dat de verf al goed droog is. Wij zijn pas verhuisd naar een groot ouderwetsch huis (Oude Singel 58) en genieten van de ruime kamers, waar wij nu wandelingen in kunnen maken in plaats van ons aan alles te stouten zooals in de Roodenb.str.

Met hartelijke groeten, ook aan Clay,

Uwdw

(wg) C.A. Crommelin

22 September 1908

Delft, 22 Sept.

Zeer geachte Mijnheer Crommelin.

Graag wil ik U even inlichten over den stand der poetsdoeken. Zooals U U zult herinneren, kregen wij begin April een zending om een maand of 4 op proef te gebruiken. De zorg voor het uitgeven en bewaren der doeken berustte in Cc, bij Castricum. Toen de doeken een paar maanden in gebruik waren, was er weinig te beslissen over het aan te schaffen getal, daar het verbruik zeer gering was, en er nog niet een voldoende aan vertraging, dat ik geen tijd meer had de bestelling zorgvuldig genoeg in orde te brengen, en aan de firma Raetz schreef (U kunt de correspondentie in het copieboek in U vinden) dat ik een bestelling moest uitstellen tot na de vacantie. Ik dacht toen, in begin September wel in Leiden te komen, om er zelf nog even met mijn opvolg(st)er over te

kunnen spreken; maar het op orde brengen van ons huis etc. heeft zooveel langer geduurd dan ik dacht, ook al omdat we pas eind Augustus ons huis konden betrekken, dat ik tot nu toe daar niet aan ben toegekomen. Het beste schijnt me, dat er nu een bestelling gedaan wordt, de vuile ter reiniging gezonden, en de nog ongebruikte teruggezonden worden. De baal, die wij ten gebruike kregen, is veel grooter dan noodig is.

Ik hoop, U met dit eenigszins langgerekte verhaal voldoende op de hoogte te hebben gebracht. Graag zal ik, zoo het voor deze of een andere zaak noodig mocht zijn, even in Leiden komen, om ze zelf op te helderen. Ik heb de administratie, in opdracht van prof. Onnes, aan Men. Dorsman overgedragen, maar misschien zijn er nog moeilijkheden overgebleven.

Ons huis bevalt uitstekend, al is het nog wat vochtig, maar het is stevig gebouwd, en ik denk niet, dat de daklijst met een flinke stormnaar beneden zal vallen. U hebt dus wijselijk voor de aanstaande herfststormen de wijk naar een solider huis genomen!

Met hartelijke groeten,
ook van Clay
Uwe dw. T. Clay-Jolle

7 November 1908

Technische Hoogeschool
Afdeling der Algemeene Wetenschappen

Delft, 7 Nov. 1908

Geachte Heer Crommelin,

We hebben hier een kwikluchtpomp van Bessel-Hagen, waarvan de bol gebarsten is. Ik meen mij te herinneren dat er te Leiden wel bollen voor deze pomp in voorraad worden gehouden, en Kesselring ze wel inzet. Zou U ons ook hiermede kunnen helpen? Kosten voor den bol en voor werkloon kunnen vergoed worden.

Met vriendelijke groeten

Uw dw

(wg) L.H. Siertsema

12 November 1908

Den Weledelhooggeleerde Heer Prof. L.H. Siertsema
Delft

12 Nov. 1909

Hooggeachte Professor

Het spijt mij, dat i u eenigszins lang op antwoord heb moeten laten wachten.

De bedoelde luchtpomp-bollen worden door ons niet meer in voorraad gehouden omdat Kesselring ze in den laatsten tijd steeds geblazen heeft. Ik bedoel bollen van ongeveer 1 L inhoud, want ik vermoed dat die van uw pomp wel niet grooter zijn.

Wanneer u ons de pomp doet toekomen dan zal Kesselring er een nieuwe bol voor u inzetten. Voor een spoedige aflevering kan ik echter op 't oogenblik moeilijk instaan, want er is veel werk aan den winkel.

Met de meeste hoogachting

Uwdwr

(wg) C.A. Crommelin

27 November 1908

Ziekenhuis der Rijks-Universiteit
Chirurgische Kliniek en Polikliniek

Leiden, 27 Nov 1908

WelEd.Z.Gel. Heer!

In opdracht van prof. Korteweg heb ik de eer, mij met het volgende tot u te wenden: Sedert eenigen tijd vertoont ons Röntgen-apparaat storingen, die door ons worden toegeschreven aan gebreken in den Wehely-interruptor. Zoudt u misschien een deskundige op dat gebied willen zenden om het toestel na te zien, en aan te geven wat en hoe gerepareerd moet worden? Indien het niet al te veel geveerd is, zou prof. Korteweg gaarne zien, dat zoo mogelijk de reparatie door een van uwe bedienden werd uitgevoerd aangezien hij weinig vertrouwen heeft in de particulier electriciens hier ter stede.

Hoogachtend
Uw dd
(wg) C. Pijper
assistent

12 November 1908

Den Weledelhooggeleerde Heer Prof. L.H. Siertsema
Delft

12 Nov. 1909

Hooggeachte Professor

Het spijt mij, dat i u eenigszins lang op antwoord heb moeten laten wachten.

De bedoelde luchtpomp-bollen worden door ons niet meer in voorraad gehouden omdat Kesselring ze in den laatsten tijd steeds geblazen heeft. Ik bedoel bollen van ongeveer 1 L inhoud, want ik vermoed dat die van uw pomp wel niet grooter zijn.

Wanneer u ons de pomp doet toekomen dan zal Kesselring er een nieuwe bol voor u inzetten. Voor een spoedige aflevering kan ik echter op 't oogenblik moeilijk instaan, want er is veel werk aan den winkel.

Met de meeste hoogachting
Uwdwdr
(wg) C.A. Crommelin

30 April 1909

Technische Hoogeschool
Natuurkundig Laboratorium

Delft, 30 April 1909

De proeven met vloeibare waterstof en lucht zijn naar wensch geslaagd. De toestellen zal ik morgen terug zenden.

Ge wilt mij zeker wel even opgeven hoeveel ik alles samen genomen nu aan het laboratorium schuldig ben. Ik zal het dan spoedig in orde maken.

Met vriendelijke groeten
(wg) L.H. Siertsema

4 Mei 1909

Anorg.Chem.Lab
Der Universiteit Amsterdam

Amsterdam, 4 Mei 1909

Den Heer Dr. Crommelin
Leiden

WelEdZeerGel. Heer.

Wilt U ons Donderdagmiddag a.s. drie Liter vloeibare lucht zenden; het is de bedoeling deze Vrijdagmorgen te gebruiken. De bus wordt morgen naar het Physisch Laboratorium verstuurd.

Hoogachtend

UwDw

(wg) J.E.C. Scheffer

5 Mei 1909

Gorinchem W. Wagenter 33, 5 Mei.-'09

WelEdGeb Heer.

In antwoord op Uw schrijven breng ik mijn dank voor de te verlenen hulp bij 't verzenden van wat vloeibare lucht. Gaarne zullen wij de risico van de vacuümglazen financieel op ons nemen. Het doen afhalen is wat bezwaarlijk. Ik zal u eerstdaags en gied van te voren schrijven wanneer ik ze gaarne als 't kan , zou willen ontvangen.

Hoogachtend

(wg) P. Persant Snoep

6 Mei 1909

Den Heer Prof. Dr. L.H. Siertsema

Delft

6 Mei 1909

Hooggeachte Professor

De kosten, waarvan u mij opgave hebt verzocht bedragen:

26 April

3 L lucht à f 2.- ...	f 6.-	
vracht en z		“1.10
een vacuümglas van 3 L gebroken	“ 13.40	

27 April

3 L lucht à f 2.- ...	f 6.-	
1 L waterstof	“16.-	
Totaal	f 42.50	

De ontladingsbuis staat nog hier en is nog steeds niet gerepareerd. Ik vrees, dat er nog wel eenigen tijd mee heen zal gaan voordat hij klaar komt, want Kesselring is juist nu overladen met werk.

Met de meeste hoogachting

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

20 Mei 1909

Gorinchem, 20 Mei.-'09

WelEdGeb Heer.

In aansluiting op mijn laatste schrijven zou ik U wel zeer willen verzoeken ons aanstaande Woensdag, 26 Mei, een hoeveelheid van 5 (vijf) Liter vloeibare lucht te willen zenden.

Daar ik tegelijk, behalve de demonstraties, nog eenige andere onderzoekingen wou doen, heb ik maar wat ruim aangevraagd. Ik ben er trouwens niet van op de hoogte hoeveel het verlies onderweg is.

Gaarne maak ik dan ook gebruik van uw vriendelijk aanbod voor onze eigen risico twee kleinere vacuümvaten voor gebruik er bij te zenden.

Daar ik ze 3 uur in den middag ongeveer nodig heb, kan de zaak zeker per Holl. Spoor er wel tijdig zijn. Mag ik zoo vrij zijn U te verzoeken mij per kaart even te berichten, met welke trein de flesch aankomt, dan kan ik zorgen voor afhalen. Of indien u dit gemakkelijker is, even den dag zelf een telegram (adres Hoogere BurgerSchool).

Er zijn eenige doorlopende sporen Amst. Leiden- Gorinchem, zoodat dit op zichzelf geen bezwaar kan zijn. Bij voorbaat mijn dank voor Uwe bemoeiingen

Uwdw

(wg) P. Persant Snoep

PS: Mag ik U verzoeken de afrekening te doen zenden aan het Gemeente Bestuur Gorinchem voor HBS.

26 Mei 1909

Gorinchem, 26 Mei.-'09

WelEdGeb Heer.

De bus met de vloeibare lucht is met de aangegeven trein aangekomen heden morgen. Bij opening in het Laboratoriu, na aankomst bleek dat van een der groote vaten waarin lucht was gezonden, de hals totaal stuk was, en zelve ledig. Alles was netjes in orde de vetlaag erover heen, zoodat het mij een raadsel is, hoe en waar ze is gebroken. Ik was zelve met mijn amanuensis aan den trein om de bus af te halen, maar dacht er niet aan, ze daar dadelijk te openen. De bus is door een man gedragen naar de HBS, begeleid doo de amanuensis en bij aankomst in de HBS bleek ons bij opening het gebroken zijn.

Hoewel er geen mogelijkheid dus is, dat de schuld bij ons ligt, zijn wij natuurlijk bereid, indien dat de bedoeling is, de schade te vergoeden.

De kleinere vacuumvaten zijn goed aangekomen en zullen mede met dank worden teruggezonden.

Ik ben gelukkig met het eene vat toegekomen, door wat zuinig gebruik, zoodat het resultaat volkomen is verkregen dat ik op 't oog had.

Gaarne van U eenig bericht over deze questie verwachtend, blijf ik hoogachtend

Uwdw

(wg) P. Persant Snoep

26 Mei 1909

Cambridge, England, May 26,1909

Professor Kammerlingh Onnes
Leyden

Dear Sir:

I should be glad if you would kindly make it possible for me to visit your installations for low temperatures. I teach in the State University of Arkansas, United States, and am visiting different Universities in Europe this year. Will you let me know if I could see you the latter part of the coming week?

Yours very truly,

Dr. A. Schapper

55 Kimberley Road

Cambridge.

29 Mei 1909

Den Weledel Gestrenge Heer
P. Persant Snoep, Gorinchem

Weledel Gestreng Heer.

Het spijt mij van U te moeten vernemen, dat een der vacuümglazen gebroken is aangekomen. Ik kan U echter, al ligt de schuld niet bij U, niet van de betaling vrijstellen. De schuld ligt natuurlijk niet bij ons, aangezien ons personeel met de behandeling van vacuümglazen volkomen vertrouwd is, maar bij de Spoorwegmaatschappij. Het glas is gebroken door ruwe behandeling in den goederenwagon, iets wat altijd kan voorkomen en waarvoor wij de risico niet op ons kunnen nemen.

Aan uw verzoek, de afrekening bij het Gemeente Bestuur van Gorinchem in te dienen kan ik tot mijne spijt niet voldoen. De reden hiervan is, dat wij de vloeibare lucht zelve gratis verstrekken en alleen in rekening brengen de kosten van opvangen, bewaren en verzenden, welke kosten onmiddellijk weer door ons worden uitbetaald. Ik ben dus verplicht mij voor de afrekening onmiddellijk tot U te wenden en veroorloof mij hierbij eene quitantie in te sluiten.

Met de meeste hoogachting

Uwdw

(wg) C.A. Crommelin

7 Juni 1909

's Gravenhage Columbusstr. 112

Waarde Crommelin

Zoudt ge me naar Delft als monster een stuk zwart pisceïne willen zenden of als het niet voorhanden is prijs en bestelkantoor?

Bij voorbaat dank.

Groetend

(wg) J.F. Sirks

11 Juni 1909

11 Juni 1909

Den Heer J.G.M. Scheffer

Delft

Zeer geachte Heer Scheffer.

Ik wilde graag de spanning meten aan de secundaire wikkeling van mijn transformator (2000 tot 8000 Volt), maar noch wij, noch Mathesis bezit daarvoor instrumenten. Zou het mogelijk zijn, dat ik daarvoor eens de electrostatische voltmeter die ik u verleden te Delft zag gebruiken, te leen kon krijgen?

Bizondere haast is er niet bij, a.s. September is b.v. ook nog goed, wanneer u hem misschien niet direct kunt missen, maar hier zou ik hem direct kunnen hebben.

U zoudt mij daarmee een grooten dienst bewijzen.

Is het misschien noodig dat ik aan Prof. Snijders ervoor schrijf?

Bij voorbaar mijn dank.

Met de meeste hoogachting

(wg) C.A. Crommelin

17 Juni 1909 ??

's Gravenhage Vrijdagavond

Waarde Crommelin

Prof.Siertsema vroeg me je eens te schrijven over het zenden van de 2 lange draadklossen met bijbehorende koperen buis en bronzen sluitstukken naar Delft. Zoudt ge ze aanstaande weekwillen oversturen?

Bij voorbaat dank.

Met groeten

(wg) J.F. Sirks

7 Juli 1909

Amsterdam, 7 Juli 1909.

Zeer Geachte Heer,

Hierbij verzoek ik U beleefd zoo vriendelijk te willen zijn, de door ons overgenomen toestellen nog deze week naar Amsterdam te willen opzenden, daar ik in het begin van de volgende week uit de stad ga, en in de vakantie de geheele inrichting klaar moet komen. Voor mijn vertrek moet ik nog eenige aanwijzingen geven, waarbij het zeer gewenscht is dat bovengenoemde toestellen aanwezig zijn. U bij voorbaat dankzeggend

Hoogachtend

Uwdwdr

(wg) A. Smits

10 Juli 1909

Waarde Collega,

De toestellen zijn heden als bestelgoed verzonden en komen dus waarschijnlijk nog hedenavond aan in Uw laboratorium. Ik zend hierbij de quittantie geteekend door den Heer K. Braak, waarvoor ik gaarne de gelden zou ontvangen, opdat deze zaak ook voor Uw vertrek afgedaan is.

Met vriendelijke groeten

Uwdw collega

(wg) H. Kamerlingh Onnes

12 Juli 1909

Amsterdam, 12 Juli 1909.

Zeer Geachte Heer,

Ik heb de toestellen in goede orde ontvangen en ik dank U zeer voor de snelle toezending. Ik zal mijn best doen, om U de f 360 zoo spoedig mogelijk te doen toekomen, doch daar ik op 't oogenblik geen f 360 in kas heb, wordt de zaak een weinig gecompliceerd.

De gemeente heeft ons f 2500 voor de aanschaffing van een inrichting voor het maken van vloeibare lucht toegestaan en dit geld gezet op den naam van Hollema, omdat deze de oudste van ons is. Deze inrichting is echter hoofdzakelijk voor mij en daarom heb ik dan ook de leiding.

Holleman heeft het geld op de Incassobank gedeponneerd en nu heb ik natuurlijk telkens zijn handteekening noodig, om geld los te krijgen. Dit nu is in den cursus absoluut geen bezwaar, doch in de vakantie is dit zeer lastig.

Gelukkig is H. in het land en kan hij gemakkelijk per brief worden bereikt.

Ik zak hem dus langs dezen weg mededeelen, dat aan U een cheque van f 360 moet worden toegezonden.

U nogmaals vriendelijk dankzeggend voor de genomen moeite

Hoogachtend
Uwdwdr
(wg) A. Smits

19 Augustus 1909

tav Verschaffelt

19 Aug. 1909

Hooggeachte Professor.

Op verzoek van de Heer Keesom, die gewoonlijk deze zaak behandelt maar nu uit de stad is, zend ik u de lantaarnplaatjes betreffende het vloeibare helium.

De toezending is eenigszins vertraagd, doordat er bij de verzending naar Heidelberg een paar gebroken waren, die weer nieuw bijgemaakt moesten worden.

Ik hoop zeer dat u ze nog op tijd ontvangt.

Met de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn

Uwdr

(wg) C.A. Crommelin

22 Augustus 1909

Hotel des Marécottes
Les Marécottes sur Salvan Valais
Suisse

22 Aug. 1909

Amice,

Verschillende officiële stukken geven mij aanleiding U van hier te schrijven. Gelukkig kan ik U goede berichten zenden. Wij hadden steeds goed of ten minste gunstig weer. De rust te Suillard in dw heerlijke dennenbosschen het langzaam oefenen in wandelen aldaar heeft mij veel goed gedaan en ik kon dan ook de kuur hier in 't hoogere gebergte te midden van reusachtige rotsen en met gletscher bedekte bergspitsen voortzetten, wat meer van de krachten vordert door het steeds noodig zijnde klimmen. Ook is de lucht hier koeler en prikkelender, wat de neus gelukkig goed verdroeg. Ik denk dan ook wel dat wij hier blijven zullen en dat ik weer goed weerstand zal kunnen bieden aan 't Hollandsch speciaal Leidsch en ik zou haast zeggen aan het laboratorium klimaat met al wat dit meebrengt. Mijne vrouw en Albert genieten veel van al 't mooie hier, en daarin deelt ook mijn broeder Onno die ons hier is komen opzoeken. Wij hopen dat bij u alles naar wensch gaat.

En nu ter zake :

Het lastigste stuk is dat van het Dep.v Marine . Ik heb het om verdere complicaties te vermijden zeld geteekend, gij kunt echter als waarnemend directeur bij de opzending van het geld de genoemde ontvangstbonnen insluiten. Misschien hebt gij er nog kas voor, anders helpt bijgaand geteekend mandaat ad f 516,945, waarvan gij de rest verder maar zult administreren. Wil dus s.v.p. de geteekende stukken opzenden aan Amsterdam met f 102,20 en daarvoor ontvangsbewijs op mijn naam als gewoonlijk vragen. Dus kan ik dan als ik terugkom wel een declaratie, door mij geteekend naar Curatoren zenden.

Verder hierbij een brief van collega de Vries. Nu ik op reis ben is er geen bezwaar tegen, dat gij ook met een collega van mij de zaak geheel behandelt onder mededeeling dat ik u den brief heb opgegeven met verzoek die te beantwoorden.

Verder een brief van Pilkkin, die gij ook wel wilt behartigen.

Bij mijn zwager verder (mijn zuster behandelt de zaken) ligt geloof ik nog een mandaat. Desnoods kan het mij ter tekening worden opgezonden doch liever wacht ik met alle pr zaken tot September. Dan is Braak toch ook eerst terug.

Heb jij iets van Lemaire vernomen ?

Van prof. Gehrcke kreeg ik een verzoek om 't laboratorium te zien en dat ik daartoe opdracht zou geven aan een assistent. Ik vond dit bezoek van iemand van de Reichsanstatt, die ieder oogenblik als hij dat wil een dienstreis kan maken op een tijd dat hij mij vindt wel wat zonderling. De brief heeft mij op reis gevolgd, Gehrcke kondigde

zijn bezoektijd half Augustus aan en antwoorden hielp dus toch niet meer. Zoo liet ik de zaak maar op zijn beloop. Is 't een bezoek in 't voorbijgaan dan schaaft het ook niet veel dat Gehrcke op 'n onverwacht moment niet veel aan zijn bezoek had. En 't bezoek extra te ondernemen zonder bericht aan mij was toch wel wat zonderling.

Misschien hebt ge Gehrcke al gehad. Schrijf mij het dus over en ook wat hij wilde en hoe hij was. Ik kan dan een excuusbrief opstellen. Gij zult wel de heliumtoestellen goed in isolatiemiddelen ingepakt hebben gehad en de waterstofkamer gesloten, als de moeilijkheden met anderen, die mij gevraagd hebben te vermijden, alleen door mij persoonlijk vertoond. Daarbij zult gij misschien dan gevoegd, dat de teekeningen behalve voor iemand die 't na wil maken meer geven, dan een bloote aanschouwing der toestellen, als zij niet werken, en dat zij in werking al men alleen door mij persoonlijk vertoond worden. Des te meer stel ik mij voor wijdt gij dan uit over cryostaten, piëzometer, manometers, thermometers kortom alles wat zuiver wetenschappelijk werk is. Vooral de waterstofcryostaten kan men voor iemand, die het wetenschappelijk interesseert veel belangrijker achten dan de pomp vooral als men de circulatie tot vloeibare lucht in alle details na kan gaan, waartegen niet 't minste bezwaar is.

Doch genoeg hierover. Misschien hebt gij ook van prof. Gehrcke den indruk gekregen, dat er werkelijk alleen sprake van wetenschappelijke belangstelling en niet van 'afkijken ' was, en dan hebt gij natuurlijk ook in mijn geest gehandeld, door alles te laten zien.

In de Leidenaar zag ik een aardig stukje over onze Vereeniging door Sytsma waarschijnlijk en vooral aangenaam vond ik het bericht, dat Gedep. Staten de subsidieverhooging willen geven als het Rijk ook geeft, en dit college overstapt, te zeggen dat wij niet meer van de gemeente mogen vragen, goedkeuren. Moreel is dit een groote winst. Nu zal de Regeering hoop ik volgen en anders hebben wij althans in ... bij de gemeente zeer zeker en bij gedeputeerde ook genoemen, waardoor dan een krachtige aanvraag van inpalitoire begrooting kan worden uitgeoefend, als de post op de gewone begrooting niet voorkomt.

Ik stel nog voor dat de vacatiecursussen beginnen en de examens weldra volgen.

Moge alles ook ditmaal weer zoo goed loopen als het, vooral ook door uw toewijding te vooren geloopt heeft.

Met hartelijke groeten van hier tot hier !

Uwe

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Hierbij een afhaalbewijs voor teekeningen

Burckhardt over heliumpomp, wil het openen en met Flim bespreken.

23 Augustus 1909

Hotel des Marécottes
Les Marécottes sur Salvan Valais
Suisse

23 Aug. 1909

Amice,

Uw brief heeft de mijne gekruist. Hoe jammer dat ik daarin niet medegedeeld heb, dat ik van Matthias 40 KG Kwik verwachtte. Er schijnen nu twee kruikjes te komen. De mededeeling zal u welkom zijn omdat de kans op kwikconflicten daardoor belangrijk vermindert.

In gevallen als het voorgaand is het altijd best formulieren voor ongeopende doorzending op te zenden, want ook nu kan ik niets anders zeggen dan dat vermoedelijk de inhoud kwik is. Bij den inspecteur der Keu Aleva krijgje ge ook alle gewenschte inlichting. De colli's zijn nu onder bereik van de expediteurfirma boven aan 't papier genoemd. 't Is dus 't best aan deze formulier ter opplakking te zenden, een op de vrachtbrief, een op elk dezer kisten. Wanneer dan de Heer Aleva nog aan zijn collega te Roosendaal wil schrijven is de zaak in orde.

Met genoegen vernam ik de goede berichten over vacatiecursussen en vooral van 't werk van Filippo. Nu zal het argon dan toch werkelijkheid worden!

De kist van Matthias bevat twee kathetometerkijkers. Zij kunnen op het voetstuk als besproken met Dorsman worden bevestigd en zullen dienen om de dilatometer af te lezen.

Wat allertreurigst is het met de chronische hoofdpijn van Anna. Zulk een teleurstellend bericht hadden wij allermint verwacht na het heerlijk verblijf op Hegenoord (?). Wij deelen er van harte in. Wat de invloed van de Leidsche lucht betreft, daaraan moet geloof ik, niet al te spoedig de oorzaak worden toegeschreven. Er zijn mij verschillende gevallen van dergelijke invloeden bekend, die bij een gunstiger toestand van 't heele organisme niet meer bleven bestaan. Maar juist daarin, dat Anna's heele organisme aangetast is door een zekere zwakte, die

zich in die nare hoofdpijn openbaart, vind ik me ook wat ons zoo zeer leed doet. Wij hadden haar zoo gaarne geheel veerkrachtig en opgefleurd terug zien keeren. Heeft het verblijf te Katwijk haar vroeger niet meer goed gedaan dan nu het verblijf te Hegenoord? Gelukkig dat het met de kinderen zoo uitstekend gaat!

Vele hartelijke groeten van ons drietal

Uw

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Hierbij de brief van Burckhardt. Het bekijken der teekeningen met Flim werd daardoor voor u interessanter. Uit de correspondentie over vorige zou ik wel willen weten of prijs heel hoog is

24 Augustus 1909

Leiden, 24 Aug 09.

Hooggeachte Professor.

Het deed mij veel genoegen Uw schrijven van 22 Aug van morgen te ontvangen, vooral daar ik daaruit vernam. Dat u en uwe familie het goed maakt en dat U gelegenheid hebt weer eens flink op krachten te komen en die krachten zult waarlijk in de eerste tijd te Leiden wel noodig hebben, wanneer de heeren Weiss en Matthias daarop beslag komen leggen. Ik hoop hartelijk, dat uw kuren u bij voortdoring goed moge doen en dat u weer geheel hersteld zult zijn, wanneer u in Leiden terugkomt.

Uit mijn brief van een paar dagen geleden (die zich met de uwe gekruist heeft) heeft u 't een en ander omtrent ons zelve vernomen. De kinderen zijn beide gelukkig goed gezond en welvarend, met Anna daarentegen is 't nog altijd niet zooals 't wezen moet, ik hoop, dat ze spoedig weer wat wennen zal, en dat haar gezondheid dan meteen zal verbeteren.

Een brief aan de Directie der Marine zal ik morgen verzenden, waarbij ik dan de door u geteekende stukken benevens ontvangstbewijzen zal insluiten. Ook voor de geldzending zal ik zorg dragen. Het mandaat was mij zeer welkom, vooral omdat examens en vacatiecursus uitgaven meebrengen, maar ik denk wel dat ik er mee komen zal, want ik heb nog wel wat geld in kas. Mocht er nog te kort zijn, dan zal ik u het mandaat, dat bij uwe zuster ligt, nog opzenden.

Beide brieven, die u mij bovendien toezond, nl die van Prof. de Vries en van Pilkkens, zal ik zoo spoedig mogelijk behandelen.

Van Lemaire heb ik nog niets gemerkt (Flim zegt, dat er geen questie van is, hem waterstof te vertoonen, van Gehrke echter wel, hij is reeds bij mij geweest. Hij logeerde met vacantie in Noordwijk en kwam een Zaterdagmiddag (den Zaterdag vóór de opening van het laboratorium op 16 Aug) bij mij aan huis, waarop ik hem Dinsdagmiddag "bestelde". Het feit, dat ik zijn naam wel kende (hij heeft immers nog al naam op optisch gebied?), dan dat hij "professor" is, en dus collega van u, en bovendien opticien (zooals ook bleek niet in bijzonderheden, op de hoogte van vloeibare gassen en wat daarbij behoort) maakte, dat ik geen reden kon bedenken hem de bezichtiging van het laboratorium te weigeren. Ik liet het hem dus vrij uitvoerig zien, het cryogeen laboratorium het minst, cryostaten enz, practicumzalen, collegekamer, installaties het meest uitvoerig. De heliumtoestel was goed ingepakt, bovendien kon hij er niet dicht bij komen door de schermen, die ervoor stonden. Aa heb ik hem wel laten zien, maar vluchtig. Ik wist niet dat het ook uw wensch was, dat Aa alleen door u persoonlijk vertoond werd, ik herinner mij ook niet, dat u mij dat gezegd hebt, maar 't is natuurlijk best mogelijk, dat mij dat ontgaan is. Ik geloof niet dat G. iets heeft kunnen "afkijken" of "uithooren". Ook geloof ik niet dat het zijne bedoeling geweest is, maar daarin kan ik mij vergissen. Hij maakte er niet den indruk van, was vol van – naar het mij voorkwam – echte belangstelling, zeer enthousiast en tot bewondering gestemd. Zijn persoonlijkheid leek mij geschikt en openhartig. Ik heb hem voortdurend eraan herinnerd, dat alles gepubliceerd was, en dat hij het dan maar had na te lezen en de teekeningen maar had te bestudeeren om van alles de finesses te weten te komen. Zooals ik reeds zeide: ik denk niet dat hij veel heeft kunnen afkijken, al ware dat zijn bedoeling geweest – wat ik niet geloof. Van de constructie van He en H₂-apparaat heeft hij niets gezien (alles was ingepakt) en van den warwinkel van buizen en kranen in Een Aa zal het hem wel geduizeld hebben. Ocht ik hem nu toch nog te veel gewezen hebben, dan vraag ik daarvoor bij voorbaat verontschuldiging. Van echt wetenschappelijke interesse van zijn kant getuigde nog zijne levendige belangstelling in de cryostaten, die ik hem haarfijn moest uitleggen, en in de piëzometers. Ook van de instrumentmakerij moest ik hem op de hoogte stellen.

Het stukje in de Leidenaar (van Sytsma) was, zooals u wel zult vermoed hebben, door mij ingeblazen. S. was mij een paar dagen van te voren inlichtingen komen vragen over de toelating van een jongen en ik had van de gelegenheid gebruik gemaakt hem 't een en ander te vertellen en ik had u bij die gelegenheid den nadruk

opgelegd, dat wij niet aan de Gemeente neer hadden gevraagd en waarom wij dat niet gedaan hebben. Een paar dagen later verscheen het stukje in de Leidenaar! Ik heb hem ook voor den vacatiecursus uitgenoodigd en hij heeft me beloofd te zullen komen. V.d.Wouw zal de geheele zaak vereeuwigen (Misschien geschikt om het verslag eens met plaatjes te versieren). Rijke is van middag al gekomen, gisteren zond hij een verhuiswagen vol (figuurlijk!!) met kisten vol gasmeters en morgen zal hij zijne voordrachten houden. Blom en Kesselring zijn den geheelen dag in touw en ik zal Donderdag mijn vonktoestel demonstreeren (en héél voorzichtig zijn!) Filippo heeft den argontoestel reeds geheel in elkaar gezet en morgen gaan F. en ik voor 't eerst argon "stoken". Morgen schrijf ik aan Dr. Hoitsema om zilver en wordt het materiaal aan Weiss verzonden met een kort begeleidend schrijven van mij.

De examens beginnen 2 Sept. met een bijna angstwekkende groote deelname (5 electrisch, 3 natuurkundig, 3 werktuigk, 9 eerstbeg. instr., 2 eerstbeg. gl) maar geholpen door het gezin van Flim heb ik ze toch nog onder dak kunnen brengen.

Met Kouw grote misère, hij spreekt van zichzelf failliet laten verklaren en gauw ontslag nemen, enfin, u kent dat en ik wil er u niet verder mede vervelen. Zou ik 't nog beleven? Ik wanhoop er soms aan.

Ik heb nu, geloof ik, wel al uw vragen beantwoord en u tevens wat op de hoogte gesteld van 't belangrijkste wat hier voorvalt.

Wilt u mijne beleefde groeten aan Mevrouw overbrengen?

Met de meeste hoogachting

Uw dw

(wg) C.A. Crommelin

28 Augustus 1909

Leiden, 28 Augustus 09.

Hooggeachte Professor.

De zaak van het kwik van Matthias heb ik naar Uwe voorschriften behandeld. De Heer Algra (?) gaf de gewenschte inlichtingen en iktwijfel er niet aan of de zending zal wel spoedig in goede orde hier aankomen. Aangaande de aanbieding van Burckhardt (welke ik hierbij ter vergelijking weder insluit) verzoekt Flim mij het volgende te schrijven.

De lagedruk cilinder moet zijn van gietstaal (en niet van gietijzer) evenals bij den waterstof ventielcompressor; de hooge-druk cilinder van smeedstaal. Het zal voorts aanbeveling verdienen er op te wijzen, dat de bronzen hooge-druk plunjer vooral niet poreus mag zijn, zooals dat indertijd bij den waterstof-compressor wel het geval was. Een "Leerscheibe" zal niet noodig zijn, aangezien de pomp door een afzonderlijke motor zal worden aangedreven.

De prijzen van de andere pompen zijn geweest:

1. Ventielcompressor waterstof (250 atm) 2100 fr , doch van deze zijn diameter en slaglengte kleiner dan die van de nu aangevraagde compressor.
2. Schuifcompressor waterstof (25 atm) 3200 fr. Deze is 4 maal grooter dan de heliumcompr. De prijs is met inbegrip van tusschen- en eindkoeler.
3. Groote vacuumpomp kosten 2900 fr.

Dat alles in aanmerking genoemen lijkt de prijs (fr 2640) van den helium compressor nogal hoog.

Flim verzoekt mij verder u te schrijven, dat het werk van prof. Weiss goed opschiet, maar dat er natuurlijk nog heel veel aan te doen is.

Ikzelf ben, voor zoover mijn tijd mij dat toeliet, de 4 laatste dagen met Filippo aan 't argonstoken geweest. Wij hebben nu zoowat $1\frac{1}{2}$ M³ verwerkt en in 't gashoudertje hebben wij een residu verzameld van ± 15 L gas, wat nu echter wel niet allemaal argon zal zijn! Over 't algemeen kunnen wij tevreden met het resultaat zijn, hoewel het erg is tegengevallen, dat de ijzeren buizen maar zoo weinig absorptiemiddel kunnen bevatten (1.2 KG in plaats zooals wij dachten 4 KG). Het residu gaan wij dan zuiveren met het mengsel van Hempel in de glazen toestel in mijn kamer H.

Na beleefde groeten, ook aan Mevrouw, teeken ik mij als met de meeste hoogachting

Uw dw

(wg) C.A. Crommelin

4 September 1909

Hotel des Marécottes

Marécottes, 4 Sept. 1909

Amice,

Zeer bedankt voor uw uitvoerige brieven. Wij vertrekken Maandag van hier en reizen dan dan over Evilard terug, doch 't best is nu maar niets meer op te zenden.

Hierbij twee brieven betreffend leerlingen ter afdoening en een van Banstend tot overlegging. Waarschijnlijk is 't beter, dat het antwoord getypt door mij onderteekend wordt, wat dan bij terugkomst te Leiden kan gebeuren. Zooveel haast is er dunkt mij niet bij, dat het antwoord zoolang niet kan wachten.

Met veel genoegen las ik van het bezoek van Gehrike. Dat hij de zaak zoo wetenschappelijk heeft opgevat, maakt het ook veel prettiger te antwoorden. Ik kan hem nu bedanken voor zijn groote belangstelling. De vorm "H₂ toestellen werden alleen over mij persoonlijk vertoond" was door mij bedacht om voor 't vervolg moeilijkheden te voorkomen, daarbij natuurlijk aan U overlatend om zooals gij nu ook gedaan hebt waar zuiver wetenschappelijk streven bestaat, volledige openheid onzerzijds daartegenover te stellen. Het is vreselijk jammer, dat zoo nu en dan de een en ander komt, die niet van onze Hollandsche geest en opvattingen doordrongen is en dus 't mooie van de wetenschap tracht te bederven. En dat was zoo ook al tot "regelen" komt, waar men niets liever wilt dan alles te geven en te laten zien wat men heeft.

Met veel belangstelling las ik over 't argon, dat gaat nu toch mooi opschieten!

En wat een toevloed voor examens.

Als 't met Kouw zoo erg gaat loopen, dat er van faillietverklaring sprake is, dan zou toch verhaasten van pensioenaanvraag door een voorschot gewettigd kunnen worden voor de eer van 't laboratorium en van de opleidingsinrichting. Bij faillietverklaring zou geloof ik eervol ontslag ongevraagd kunnen worden verleend. Dat zou echter wel al te hard zijn en zou een voorschot – om de schulden te dekken misschien juist het midden houden tusschen overdreven hardheid en overdreven goedhartigheid.

Hoe het zij, ik zie wel, dat ons in dit opzicht nog veel onaangenaams wacht!

Wat gij over de heliumcompressor schrijft, doet mij ook denken, dat de prijs nog al hoog is. Ik zal misschien nog van hieruit aan Burekhardt schrijven.

Hartelijk hopen wij, dat het met Anna nu beter en met de kinderen voortreffelijk blijft gaan.

Met vriendelijke groeten

U

(wg) H. Kamerlingh Onnes

6 September 1909

Frankfurt a/M, 6 / IX / 09

Geehrter Herr!

Ich bin vorläufig auf der Reise durch Deutschland und werde wahrscheinlich in Leyden am nächsten Samstag oder Montag sein. Es kommen bis dahin vielleicht Briefe unter meine Adresse ins "Kältelaboratorium der Universität Leyden"; wollen Sie so gut sein die betreffenden bis zu meiner Ankunft zu behalten.

Hochachtend

(wg) Dr. A. Perrier

13 September 1909

Utrecht 13 Sept. 1909

Amice, Van collega Cohen vernam ik eenige tijd geleden dat ge de vriendelijkheid hebt voor colleges vloeibare lucht tegen kostprijs beschikbaar te stellen. In den aanstaande cursus hoop ik een beroep op uwe welwillendheid te mogen doen.

Thans heeft een mijner oud-leerlingen Dr. van der Linden, die van de kaarsenfab. Apollo te Schiedam als chemicus werkzaam is en einde Sept. een voordracht over vloeib. gassen wenscht te houden, mij gevraagd zijn voorspraak bij U te willen zijn om voor die gelegenheid eene hoeveelheid vloeibare lucht te bekomen. Mag ik Dr. vd Linden berichten dat hij zich tot U mag wenden?
Met een regeltje antwoord zult ge mij zeer verplichten.
Vriendelijke groeten van U
(wg) P. van Romburgh

20 September 1909

20 Sept. '09

Amice, *(prof. van Romburgh)*

Tot mijne spijt heeft de beantwoording van Uw schrijven van 13 Sept. l.l. door velerlei drukte bij mijn terugkomst in Leiden, eenige vertraging ondervonden.
Het zal mij een groot genoegen zijn, U voortaan zoo dikwijls gij dit wenscht, van vloeibare lucht voorzien.
Dr. van der Linden is verleden Zaterdag reeds hiet geweest en heeft bij die gelegenheid de toezegging ontvangenvoor de vloeibare lucht voor zijn lezing. Ook zullen wij hem eenige toestelletjes te leen geven voor het nemen van proeven.
Het doet mij genoegen dat ik U hiermede een dienst kan bewijzen.
Met vriendschappelijke groeten
collegialiter
(wg) H. Kamerlingh Onnes

26 October 1909

Anorganisch-Chemisches Laboratorium
u. Elektrochemisches Laboratorium

Aachen, den 26 Octobre 1909.

Monsieur Kamerlingh Onnes
Professeur et Directeur de l'Institut de Physique à l'Université de Leyden.

Monsieur et très honoré Collègue,

J'ai lu dans le compte-rendu d'une conférence donnée par M. le professeur Erdmann, publié dans la Deutsche Zeitschrift für Luftschiffahrt, que vous avez fourni une certaine quantité d'hydrogène liquéfié à M. Erdmann pour ses essais, et que vous seriez disposé à en fournir à d'autres expérimentateurs. Puis-je avoir recours à votre obligeance et vous demander de bien vouloir m'envoyer environ 6 litres d'hydrogène liquéfié, en me chargeant de tous les frais, bien entendu. J'ai l'intention de montrer cet hydrogène liquide en parlant de l'hydrogène gazeux dans mon cours et de le rendre solide à l'aide d'une pompe pneumatique que je possède.
Espérant que vous ferez bon accueil à ma demande je me permets de vous demander si vous avez les récipients nécessaires dans votre Institut ou bien si je dois vous envoyer les récipients qui servent à transporter l'air liquéfié. Dans le premier cas qui est peut-être celui que vous préférerez, je m'engagerais à vous acheter ces récipients aussi que tous les accessoires. Je vous serai infiniment obligé de bien vouloir me donner une réponse sans délai pour que je puisse faire mes arrangements.
Au plaisir de vous lire, veuillez agréer, Monsieur et cher Collègue, l'expression de mes sentiments les plus distingués.
(wg) A. Classen

3 November 1909

Anorganisch-Chemisches Laboratorium
u. Elektrochemisches Laboratorium

Aachen, den 3 Novembre 1909.

Monsieur Kamerlingh Onnes
Professeur et Directeur de l'Institut de Physique à l'Université de Leyden.

Monsieur et très honoré Collègue,

Je vous serais fort reconnaissant si vous vouliez être assez aimable de me donner une réponse à ma devouée du 26 Octobre pour faire mes dispositions.

Veillez agréer, Monsieur et cher Collègue, mes salutations les plus distingués.

(wg) A. Classen

concept antwoord

*Monsieur et très honoré Collègue,
Veillez bien excuser le retard de ma réponse. Des collaborations avec collègues de la France et de la ... qui ont bien ... pour d'ouvrier avec moi me ne Je mis d'autant plus derolé de n'avons pas repondu plustôt , parce que à mon grand regret lit ... du travail de l'hydrogene liquide. J'espère ma laboratoire que je pourrai envoyer ?????*

10 November 1909

Zürich, 10 novembre 1909

Cher Monsieur,

Me soice a peu près réinstallé après très bon voyage. Vous voyez par la présente que je n'ai pas encore fini de vous importuner.

J'ai cru comprendre en parlant d'autre chose avec Mr. Kamerlingh Onnes qu'il vaut mieux que nous payions les frais du transport aller de l'aiment ainsi que je vous l'avais offert des le début.

Veillez vous, je vous prie, ne pas parler de cette affaire à Mr. Onnes et m'envoyer dans une lettre la lettre de voiture y relative (Frachtbrief); je vous retournerai alors la somme intégrale par mandat-poste et nous n'on parlerons plus. Vous voudrez bien auusi m'indiquer votre adresse précise que je n'ai malheureusement pas notée. Veillez agréer, Cher Monsieur, mes compliments bien sincères les partager avec M^mc Crommelin et vos gentils enfants.

V/ très dévoué

(wg) Perrier

Merküsstrasse 52/ II

Zch V

15 November 1909

15 Nov. 1909

M. le Dr. A. Perrier
Zürich

Cher Monsieur.

Je vous remercie bien de vôtre aimable lettre du 10 crt. ainsi que de vôtre carte postale.
 Je vous envoie sur vôtre demande la lettre de voiture, qui indique le prix du transport Zürich – Leiden, que nous avons payé pour vos instruments (f 22,48 , indiqué par moi par du crayon bleu).
 Si vous voudriez être si aimable de m'envoyer cet argent, je vous serai très reconnaissant.
 Je vous avais promis d'en parler à M. Onnes pendant vôtre séjour à Leiden, mais je l'ai oublié de pris en join.
 Excusez moi s'il vous plait.
 Mon adresse précise est "Oude Singel 58" mais "Leiden" seul suffit aussi.
 Veuillez agréer mes salutations bien sincères, ainsi que celles de ma femme et des deux petits.
 Vôtre tres devoué
 (wg) C.A. Crommelin

8 December 1909

Baden 8 December 1909
 Rüdistrasse 1004 B

Weledel Zeergeleerde Heer,

Voor een studiegenoot van mij neem ik de vrijheid mij tot U te wenden met een beleefd verzoek.
 Voor zijn doctorarbeid n.l. houdt hij zich bezig met thermo-electrische temperatuurmetingen bij de onderzoeking van zeer-hoog-stroombelaste geleidingen.
 Daar ik mij herinner dat U met dezelfde metalencombinaties (constantaan-ijzer, nieuwzilver-koper etc) Uwe metingen deed en hij veel last heeft van thermo-electrische storingen, beloofde ik hem U te vragen of U misschien de goedheid zoudt willen hebben te willen aangeven waar hij Uw onderzoekresultaten zou kunnen vinden, ook wat betreft de door U gebruikte kwikcommutatoren. Ik herinner mij niet meer of U die resultaten in "Communications" dan wel in andere tijdschriften heeft beschreven en wend mij daarom direct tot U teneinde lang zoeken te kunnen vermijden.
 Sinds 1 Juli ben ik bij de firma Brown & Bonen in Baden en mijn werkkring bevalt mij nog steeds zeer goed, te meer daar ik tamelijk veel vrijen tijd heb om voor mijzelf te werken.
 Het gebied dat ik gekozen heb: de electriche tractie , is zeer interessant maar veelomvattend, zoodat het mij aan te verwerken stof nooit ontbreekt.
 Ik hoop U met mijn vraag om inlichtingen niet te veel moeite te bezorgen en spreek U bij voorbaat mijn besten dank uit.
 Met beleefde groet
 Hoogachtend
 Uw dw.
 (wg) A.C. Cauwenhoven

19 Januari 1910

Technische Hoogeschool
 Natuurkundig Laboratorium

Delft, 19 Jan 1910

Waarde Heer Crommelin,

Zoudt ge mij ook kunnen helpen aan eenige gegevens voor een droogbuis, zooals die te Leiden gebruikt worden in de leidingen voor samengeperste gassen. De bus moet dienen voor zuivering van het gas dat uit een gewone zuurstof of waterstofkruik uit den handel wordt afgetapt, (of koolzuur) en dus liefst berekend zijn tegen een druk van 100 atm. Ik stel mij voor ze te vullen met chloorcalcium. Eene tekening vind ik in het stuk van Mathias in de Revue Generale des Sc van 1896. Is deze nog juist of is later de constructie gewijzigd? Welke soort ijzeren buizen worden er te Leiden voor genomen, en waar zijn die verkrijgbaar?
 Kunt ge ons misschien een einde van deze buis overdoen, dan zouden wij daarmede het beste geholpen zijn.

Ik sprak prof. Onnes in December over een busje met zuiveren waterstof, en ook over de teekeningen van de koperen steltafels met twee horizontale schroefbewegingen, en de draaiende ronde koperen steltafels. Ik meen dat er vroeger teekeningen van gemaakt zijn.

Zou ik die eens hier mogen hebben?

Hopende U met een en ander niet te veel last te veroorzaken, met vriendelijke groeten

(wg) L.H. Siertsema

23 Januari 1910

Leiden, 23 Jan. 1910

Hooggeachte Heer Siertsema.

Wat de droogbuizen voor hoogen druk aangaat, de teekening in het stuk van Mathias is inderdaad verouderd, zij worden tegenwoordig volgens een eenigszins ander model gemaakt. De laatste hebben wij gemaakt van Mannermannbuis, die wij ook nog wel in voorraad hebben en waarvan wij u gaarne een op de vereischte maat afgesneden stuk zullen toesturen. Ook de teekeningen stellen wij u gaarne ter beschikking.

Ik wilde u er nog even opmerkzaam op maken, dat alleen dan een droogbuis voor hoogen druk noodig is, wanneer het gas, dat uitstroomt onder druk moet worden opgevangen. Moet het eenvoudig worden afgeblazen en onder atm. druk worden opgevangen, dan gaat dit (met of zonder reduceerventiel) evengoed met een glazen droogbuis.

Ik krijg dus zeker nog wel even bericht van u of u de buis en de teekeningen wenscht te ontvangen.

De teekeningen van de beide soorten steltafels zijn in de maak en worden u binnenkort toegezonden.

Over het busje met waterstof schrijf ik u nader, ik moet dat nog eens aan Prof. Onnes vragen.

Flim vertelde mij, dat een busje van 5 L gereed is (niet gevuld nog!) maar dat die van 1.3 L wel reeds besteld zijn, maar pas over een maand hier verwacht worden.

Met de meeste hoogachting

uwdwr

(wg) C.A. Crommelin

25 Januari 1910

Den WelEdelHeer Prof. C.A. Crommelin
Conservator
Natuurkundig laboratorium Leiden Steenschuur

Delft, 25 Jan. 1910

Ik moet inderdaad het gas onder hoogen druk houden, en haf dus gaarne een droogbuis. De teekening en het eind Mannermannbuis zoude ik daarom gaarne van u ontvangen. De benoodigde lengte kunt ge zeker zelf wel beoordeelen. Ik gebruik slechts weinig gas.

Met vriendelijke groeten

(wg) L.H. Siertsema

29 Januari 1910

Den Heer Prof. Dr. L.H. Siertsema
Delft

29 Jan. 1910

Hooggeachte Heer Siertsema.

Eenige dagen geleden verzonden wij aan uw adres een busje van $\pm 1 \frac{3}{4}$ L zeer zuivere waterstof, onder een druk van 80 atm. Ik hoop dat het u in goede orde bereikt heeft.

De teekeningen van de beide soorten stelfafels zijn gereed; er moeten echter nog calque's van gemaakt worden, zoodat wij ze u Maandag of Dinsdag wel zullen kunnen toesturen. Wij hebben de teekeningen met opzet niet gedetailleerd gemaakt en er geene maten in geschreven. Omdat wij geloofden, dat dit bij dergelijke voorwerpen weinig zin had. Wij behoeven deze teekeningen, evenmin als die van de droogbuis terug te ontvangen. Zij blijven ter uwer beschikking.

De teekening van de hooge-druk-droogbuis gaat hierbij. De Mannermannbuis waar wij de laatste van gemaakt hebben is echter iets wijderen heeft eene iets grootere wanddikte; daar moet dus op gerekend worden. De sluitmoeren kunnen geheel hetzelfde blijven, aangezien de pakking toch nog breed genoeg blijft. Maar misschien is voor uw doel (u spreekt van een kleine hoeveelheid gas) voldoende roodkoperen buis, inwendig 11 mm en uitwendig 16 mm, die wij ook in voorraad hebben. De geheele buis, ook de koppelingen, worden dan veel kleiner; en roodkoperen buis is natuurlijk veel gemakkelijker te bewerken.

Mag ik dus nog even van u vernemen, of u een stuk Mannermannbuis, of een stuk roodkoperen buis wenscht te ontvangen?

Met de meeste hoogachting
Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

8 Februari 1910

Technische Hoogeschool, Natuurkundig Laboratorium

Delft, 8 Febr. 1910

Waarde Heer Crommelin,

Ik dank U zeer voor Uwe uitvoerige brieven, en de verschillende zendingen, die allen behoorlijk zijn overgekomen. De teekeningen der stelfafels zijn geheel voldoende. De constructie daarvan zal hier toch waarschijnlijk in enkele onderdeelen en in de afmetingen worden gewijzigd, zoodat inschrijven van mate overbodig was.

De teekening van de droogbus is ook zeer welkom. Daarover nog een paar vragen. Ik meen mij te herinneren dat het droogmiddel aan beide zijden wordt opgesloten door glaswol. Bevindt dit zich buiten de roostertjes? Is er dan geen gevaar dat er stukjes daarvan in de leiding geraken? Aan de benedenzijde eindigt de leiding in een recht busje met zijdelingsche openingen. Dit is zeker daar juist voor dit doel aangebracht. Moet het gas nu altijd aan de onderzijde instroomen? Ik stel mij voor de buis op de halve grootte te laten maken, en zou dan daarvoor gaarne een stuk roodkoperen buis van U ontvangen. Welken druk kan deze verdragen? (*Scheurt bij 1100 Atm. Met tin soldeeren om gloeien te voorkomen! Wordt zacht*)

Met het beetje niet zuivere waterstof heb ik enkele metingen gedaan, met goed succes. Echter was de druk niet zeer hoog, ik lees op mijn manometer ongeveer 73 atm af. Is er misschien in de eerste dagen te Leiden gelegenheid het busje nog eens bij te vullen? Ik zou het dan gaarne zenden alvorens een tweede stel metingen te doen.

Een andere kwestie is het controleeren van mijn manometer. We hebben daarover in December al even gesproken, en ik meen dat daarvoor te Leiden wel gelegenheid was, zoolang niet al te groote nauwkeurigheid verlangs wordt. Nu ben ik met een beperkte nauwkeurigheid vooreerst al zeer tevreden en kom daarom met de vraag of dit onderzoek te Leiden kan geschieden. Hebt ge daarvoor een toestel gereed dan zou Sirks misschien wel eens komen om de calibratie uit te voeren. Wilt ge mij hierover nog even berichten?

Met vriendelijke groeten
(wg) L.H. Siertsema

11 Februari 1910

11 Febr. 1910

Hooggeachte Professor

Over den droogbuis kan ik u nog het volgende mededeelen. De glaswol (alleen nodig bij P_2O_5 of $CaCl$) moet binnen de roostertjes aangebracht worden. Wij gebruiken ze uitsluitend met natron of kali in pijpjes, zoodat dan

glaswol natuurlijk overbodig is. Het rechte buisje met de zijdelingsche openingen, is er om te voorkomen dat kali of CaCl_2 , dat vervloeit, de toevoerbuis verstopt. De constructie is bedoeld om de buis verticaal te gebruiken. De afvloeiende vloeistof verzamelt zich dan rondom het buisje en verstopt de leidingen niet.

Bij kali moet in dat geval geen leerpakking gebruikt worden, maar dunne loodpakking (daar het leer door den kali zou worden aangetast).

Het stuk rood-koperen buis zal u spoedig worden toegezonden. Het mag niet met koper gesoldeerd worden, alles met tin. Bij het soldeeren met koper moet men de buis gloeien en daar kan hij niet tegen. Ongegloeid scheurt hij bij 1100 Atm, terwijl hij gegloeid reeds bij 100 atm niet meer geheel te vertrouwen is.

Het busje met waterstof kan hier gemakkelijk weer gevuld worden. Wanneer U het zendt, zullen wij het in korten tijd weer terug zenden.

Over die manometer sprak ik met Prof. Onnes. Deze is echter van van oordeel, dat op 't oogenblik alles zoo bezet is, dat hij geene toestemming kan geven tot het vergelijken vóór Paschen.

Vermoedelijk zal er, na dien tijd, wanneer ik met mijne proeven hoop klaar te zijn, wel gelegenheid bestaan.

Met de meeste hoogachting en gaarne tot verdere inlichtingen bereid,

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

15 Februari 1910

Apeldoorn, 15 II 10

Hooggel. Heer!

Ik ben U zeer dankbaar voor uw vriendelijk antwoord. U had reeds opgemerkt dat het CO_2 dat ik in Engeland zag gebruiken, stevige en duurzame stiften gaf dan het Hollandsche. Dit zal dan waarschijnlijk door het watergehalte veroorzaakt worden. U kunt mij daarom ten hoogste verplichten, wanneer U uw aanbod, om een cylinder met droog koolzuur te mijner beschikking te stellen, wilt volvoeren.

Uwe waarschuwing betreffende toevoer zal ik gaarne ter harte nemen.

Met de meeste hoogachting

gaarne uwdr

(wg) Voorthuis (???)

25 Februari 1910

Delft, 25 Febr. 1910

Gaarne wil ik U heden het fleschje met waterstof zenden ter bijvulling. Ik heb er nog mee gewacht omdat ik nog enkele zaken hiermede beproeven wilde, en alweer door gebrek aan tijd werd opgehouden.

Is er misschien geen gelegenheid den manometer bij een enkele punt (bv 75 atm) te vergelijken, al is het dan ook niet zoo erg nauwkeurig. Voorloopig heb ik niet de grootste nauwkeurigheid nodig bij de drukmetingen, maar moet toch iets weten wat er ten naastenbij de aflezingen beteekenen.

Met vriendschappelijke groeten

(wg) L.H. Siertsema.

1 Maart 1910

1 Maart 1910

Hooggeachte Heer Siertsema.

Het busje voor de waterstof heb ik in goede orde ontvangen. Ik zal zorgen, dat u het binnenkort terugontvangt.

Ik heb Prof. Onnes nog eens gesproken over het calibreeren van den manometer, maar Prof. heeft mij opgedragen u te melden, dat er op 't oogenblik tot zijn groote spijt, werkelijk geen gelegenheid tot calibratie is. De groote assistenten- en laborantennoed, die er bij ons heerscht is daarvan de oorzaak.

Mej. Lorentz gaat binnenkort weg, de Haas zit vlak voor zijn doctoraalexamen en is bovendien nog niet geheel gezond, Visser is den geheelen dag voor Prof. Kuenen aan 't werk enz. Bovendien is de geheele hoedrukinstallatie voortduren door mij voor isothermbepalingen in beslag genomen. Het eenige wat u zoudt kunnen doen is den manometer, wanneer hij tenminste op 't oogenblik niet door u gebruikt wordt, naar hier op te zenden, in afwachting dat wij eens een oogenblik kunnen vinden, om hem, zonder stoornis voor het werk, te calibreeren. Maar dat kan dan evengoed 3 als één maand duren.

Het spijt ons zeer, dat wij u met den manometer moeten teleurstellen.

Met de meeste hoogachting

Uwdwdr

(wg) C.A.Crommelin

17 October 1910

Maastricht, 17 October 1910

Weledel Hooggeleerde Heer!

De ondergeteekende, J. Sturing, leeraar a/d Rijkskweekschool voor onderwijzers te Maastricht, in plant-, dier- en natuurkunde, wilde gaarne eens een en ander nader weten omtrent vloeibare lucht en de proeven, die daarmede genomen kunnen worden.

Toen indertijd door UEd. Hooggel of iemand anders te Haarlem een rede daarover werd gehouden, was ik verhinderd; ook toen een paar dagen later de Heer Directeur der Kweekschool, P.H. vd Ley, vele der proeven op school overdeed, was ik niet in de gelegenheid daar iets van de zien. Dit zomer, als lid van de examencommissie voor de Hoofdacte te Arnhem hoorde ik zo 't een en ander van enkele collega's omtrent lezingen met demonstraties op dat gebied op enkele plaatsen in ons land.

Graag zou ik mijne leerlingen daaromtrent ook eens een en ander laten zien; ofwel een lezing met proeven daarover houden dezen winter hier op een der vergaderingen van het Nut tot 't Algemeen.

't Is daarom, dat ik me tot UEd Hooggel. richt met het vriendelijk verzoek om enkele inlichtingen.

Hoe groot zijn bijv. de vermoedelijke uitgaven, of wordt de vloeibare lucht gratis verstrekt en enkele werktuigen in bruikleen afgegeven, zooals men mij mededeelde? Waar kan ik bijv. de beschrijving van tal van proeven vinden of kunt UEd Hooggel. mij daartoe een boekwerk tijdelijk afstaan? Kost het een handig demonstrateur veel extra moeite om zich voor die proeven te bekwamen, opdat men beslagen op 't ijs komt, enz.

Hoogachtend

UEd. dwdienaar

(wg) J. Sturing

St. Pieterskade 11

Maastricht

1 November 1910

Den Heer J. Sturing
Maastricht

1 Nov. 1910

Weledelgeb. Heer.

In antwoord op uw schrijven van 17 Oct. ll. aan Prof. Kamerlingh Onnes heb ik de eer u mede te deelen, dat ons laboratorium vloeibare lucht voor wetenschappelijke of onderwijs- doeleinden verstrekt tegen vergoeding van de kosten van bereiding, nl f 2,- per Liter, vermeerder met verzendingskosten. Ook vacuumglazen, die gebroken aankomen, zouden voor uwe rekening komen.

De verzending per spoor levert tegenwoordig veel bezwaar op, zoodat het aanbeveling verdient de lucht te laten afhalen.

Beschrijving van proeven vindt men o.a. in: "T.O. Conor Sloane, Liquid air", "George Claude, Azote, air, oxygène"; ook meen ik dat Dr. Bleekrode er in "de Natuur" indertijd wel gepubliceerd heeft. Beide genoemde boeken kunnen wij desgewenscht wel eenigen tijd ter leen zenden.

Op de vraag "of het een handig demonstrateur veel extra moeite zal kosten, om zich voor die proeven te bekwamen" moet ik het antwoord schuldig blijven.

Hoogachtend

(wg) C.A. Crommelin
Conservator van het Natuurkundig Laboratorium der Rijks-Universiteit te Leiden

29 November 1910

Schevenigen 29-11-'10
Belgisch Plein 6

Zeer geachte Heer Crommelin!

In een beschrijving van een toestel, dat hier op de werkplaats hersteld zal moeten worden komt voor, dat de contactpunten bestaan uit osmium-iridium punten. Is U misschien dit alliage bekend en waar zou het te verkrijgen zijn in ons land.

In de hoop U niet te veel last te veroorzaken en met beleefde groeten

Hoogachtend

Uw d.w.

(wg) A.A. Oosting

1 December 1910

Hooggeachte Heer Oosting.

Aangaande osmium-iridium heb ik mijn licht eens opgestoken in het chemisch laboratorium.

Ik kwam daar uit eenige handboeken te weten, dat het eene verbinding of legering is, die men als mineraal vindt, maar die dan nog met tal van andere edele metalen verontreinigd is. De metalen worden er dan echter uitgehaald zodat men dan vrijwel zuiver osm-ir overhoudt. Of het ook kunstmatig bereid wordt, weet ik niet, mij dunkt van wel, hoewel beide metalen verschrikkelijk hoge smeltpunten hebben. Firma's in edele metalen, waar U het eens zoudt kunnen vragen zijn H. Drijfhout, Rokin Amsterdam, en Cohen, Hoogstraat, Rotterdam. Ik meen dat beide firma's zelf ook smelten, zoodat zij de legering wellicht op bestelling leveren.

Anders Heraeus in Hanau, die zal er u stellig aan kunnen helpen.

Eenigen tijd geleden ontving ik eene reparatie van oud leerling van Mathesis, met verzoek speciale cursussen over electrotechnische onderwerpen te willen organiseren. Ik ben op 't oogenblik echter zoo overstelpt met werk (ik promoveer 21 Dec.), dat ik gezegd heb, dat ze minstens tot Januari moesten wachten. Ik hoop dus binnenkort op de zaak terug te komen en dan mag ik zeker ook wel uwe zoo vriendelijk aangeboden hulp daartoe inroepen.

Mijn dissertatie ontvangt u spoedig.

Met beleefde groeten en de meeste hoogachting

Uwdwdr

(wg) C.A. Crommelin

27 Januari 1911

Leiden, 27 Jan: '11 Zoeterw.dg.80

WelEdel Hooggeleerde Heer.

Waar het mij eenige malen gebeurde, dat ik bij het willen raadplegen van tijdschriften in de Bibliotheek, verwezen werd naar het Physisch Laboratorium, neem ik de vrijheid U te vragen of U mij zoudt willen toestaan zoo noodig, die tijdschriften in Uw laboratorium te komen inzien. Daar ik bezig ben met de voorbereiding onder

anderen van een proefschrift in een onderdeel van de toegepaste natuurkunde bij de Technische Hoogeschool te Delft, zoudt U mij ook daardoor een grooten dienst ermede bewijzen.

Hopende dat U redenen zult kunnen vinden en mij mijn verzoek toe te kunnen staan, blijf ik net de meeste hoogachting

Uwdw

(wg) P. Persant Snoep

Leeraar Natuurkunde HBS v.j.

6 Mei 1911

P.J. Kipp & Zonen

Delft, 6/5/1911

Aan Prof. Dr. H. Kamerlingh Onnes.

Leiden

Hooggel.Heer,

Ik ontving heden een bezoek van den Heer Prins, student aan de T.H. alhier, die bij me kwam informeeren naar den prijs van een gascompressor. Daar hij echter nog weinig nadere gegevens had, was ik bang bij event. levering een toestel te krijgen, dat niet geheel aan zijn eischen zou voldoen. Daarom ben ik zoo vrij geweest hem te raden eens naar U te gaan & U te vragen of hij misschien een & ander bij U zou mogen zien wat voor hem van belang kan zijn. Gij zoudt mij zeer verplichten door zijn verzoek in te willigen & , als 't tot een bestelling komt, hem te raden zich voor de levering tot mij te wenden.

In de hoop dat Gij wel aan mijn verzoek zult willen voldoen, noem ik mij onder aanbeveling

Hoogachtend,

Uw dw. dr.

(wg) J.W. Giltay

12 September 1911

Anorganisch Chemisch Laboratorium der Universiteit

Amsterdam, den 12 Sept 1911

N.Prinsengracht 126

Zeer Geachte Heer,

Daar het gebleken is, dat de spiraal van onze liquefier niet meer in deugdelijken toestand te brengen is verzoek ik U vriendelijk zoo goed te willen zijn Uw mechanicus toestemming te verleenen voor ons een nieuwe spiraal te maken. Een & ander is reeds door mijn amanuensis van Deene met Flim besproken, zoodat alleen nog uw toestemming ontbreekt. Op 't oogenblik zitten wij in groote moeilijkheden daar de onderzoekingen die op 't oogenblik in gang zijn bijna alle vloeibare lucht vereischen!

In de hoop dat U aan mijn vriendelijk verzoek zult kunnen voldoen en met beleefde groeten,

Hoogachtend

Uwdw

(WG) A. Smits

10 October 1911

10 Oct 1911

Waarde Collega,

In de eerste plaats mijne hartelijke deelneming in het smartelijk verlies, dat U getroffen heeft. De uitvoerige uiteenzetting aan dhr Holleman heeft blijkbaar geen doel getroffen. Blijkens uw brief, waar er sprake is, dat het maken van een nieuwe spiraal (herstellen van de oude zou nog lastiger zijn), uiterst eenvoudig te bewerkstelligen is, heeft uw amanuensis een geheel verkeerde indruk gekregen, waaronder hij ook U gebracht heeft. Het maken van de spiraal, of dit geschiedt van korte einden, die in den handel voorkomen, of van lange einden, zooals ik mij dan ook jaren met veel moeite verschaft heb en waarvan een deel van het succes van mijn spiralen te danken is, is even bewerkelijk. En in het maken ligt de moeilijkheid. Dat maken is zeer tijdrovend en vordert tijd van mijn eersten mechanicus, die dan niet met het laboratoriumwerk kan voortgaan, zoodat onze proeven moeten stilstaan. Dat kan ik niet verantwoorden, tenzij er een tijd is, waarop er juist eens geen proeven zijn, die zijne hulp vorderen, en dat zult U dus ook niet van mij vragen. Voor de spiraal moeten wij f 200 aan onkosten in rekening brengen, die gij natuurlijk gaarne bereid zijdt te voldoen. Maar daarmee zijn we er niet. Spiraalwerk kan niet onder handen genomen worden, tenzij wij zelf ook U (?) maken, en dus moet het niet worden, dat het laatste geschiedt en dat haast voor ander werk.

Het blijkt al meer hoe ongeschikt ondergeschikten buiten ons om dergelijke quaesties te laten bespreken. Want een de voorstelling alsof wij maar zóó een spiraal voor f 100 minder kunnen dan de Hampson, en die dus nog beter van kwaliteit is ook. En mijn uiteenzetting zal U eerst tot een andere opvatting brengen. Bij eventueele om herstel: dezelfde kwestie; 't kan wel eens gebeuren, dat er in een heel jaar geen spiraal gemaakt wordt, en zoudt ik u dus niet kunnen helpen. De f 100 die in Engeland meer betaald moet worden, is niet als onbillijke prijs te berekenen, een dergelijk bedrag boven de onkosten, - want wie er niet op ingericht is als wij, en dit ook alleen als er toch spiralen gemaakt worden, zal voldoende onkosten hebben - mag men den uitvinder toch wel betalen. Ik weet ook wel dat op goedkoopere verkrijgen uw verlangen niet gericht is. En wat betreft de betere constructie, zoo behoeft gij slechts langere doorlopende stukken en hardsoldeeren te eischen, opdat de leverancier die, - en in zijn eigen voordeel, op den (?) zal geven. Het van tijd tot tijd vervangen van een bedorven spiraal door een nieuwe zal verder ook wel tot de zelfkosten van de vloeibare lucht behooren. Dat zal dan bij hen veel beter geschieden nadat gij de nieuwe spiraal van hen genomen hebt, dan wanneer gij van ons eene ontvangen had en deze door een of andere bij de behandeling, en dat is haast niet te vermijden, komt te bezwijken. Want wij zouden dan juist een langen tijd met werk overladen kunnen zijn zoodat gij toch bij hen terecht moest komen.

Tenslotte ... dan ik steeds Londen... Wij mogen ... natuurlijk helpen bij een natuurwetenschappelijk onderzoek, mits ons werk daarvoor niet behoeft te rusten; wij mogen ook maken, wat hier te lande niet kan worden gemaakt. Maar onder geen van beide categorieën valt wat door U wordt gevraagd. Want de heer Giltay te Delft kan uitstekend een spiraal verbeterd naar ons model. Die zal er ook wel f 300 minstens van U willen hebben, maar dan zoudt gij het voordeel hebben van Londen vrij te zijn. En bij een particuliere werkplaats kan men natuurlijk bepalen wanneer men het werk af wil hebben. Mocht de heer Giltay de buizen niet in voorraad hebben, dan kunnen wij dit hem wel voor kosten prijs overdoen, dan zou hij daarop niet behoeven te wachten. Maar ook hier zal tijd gegeven moeten worden voor het uit te zoeken.

Juist toen ik vernam, dat gij verlegen waart om de spiraal, heb ik gezegd dat het geheel onpraktisch was, dat het construeeren door ons, met de bepaling dat dit moest wachten tot dat er toch voor ons een spiraal gemaakt wordt, werd aanvaard.

Londen kan U onmiddellijk helpen en zal U billijkerwijze niet tegen kunnen hebben om de spiraal die zij U leveren, als die niet uit lange stukken bestaat later door welke eene te vervangen. Althans men kan beproeven of zij dit zouden willen doen. En zij hebben spiralen in voorraad, die onmiddellijk kunnen worden afgeleverd. Het spijt mij dus zeer dat bij onze overlading met werk, ik niet aan Uw verzoek kan voldoen, want ik kan in 't geheel niet zeggen, wanneer het aan 't maken van de beoogde spiraal naar zelf toekomt.

Met vriendelijke groeten blijf ik hoogachtend

Uw dwdr

(wg) H. Kamerlingh Onnes

10 October 1911

Anorganisch Chemisch Laboratorium der Universiteit

Amsterdam, den 10 Oct 1911
N.Prinsengracht 126

Zeer Geachte Collega

Naar aanleiding van Uw gesprek met collega Holleman hebben wij een conferentie gehad met dit resultaat, dat wij U vriendelijk verzoeken de bedoelde spiraal in uw laboratorium te laten maken. Als wij de spiraal in Londen laten maken krijgen wij, ook al wordt deze met zilver gesoldeerd, nog niet wat wij hebben moeten. Wij hebben n.l. nog andere gebreken ontdekt en nu is met Uw eersten mechanicus deze zaak besproken en hij heeft een rationeele oplossing aan de hand gedaan. Wanneer wij dit alles zouden moeten teekenen & beschrijven zou dit een groot tijdverlies veroorzaken, en daarbij zou ik nog niet zeker zijn, dat alles zóó gemaakt werd als wij wenschen. Bij U is dit alles uiterst eenvoudig te bewerkstelligen, en ik kan gemakkelijk eens overkomen om met Flim te spreken. U begrijpt dus dat Holleman en ik het op hoogen prijs zouden stellen, wanneer U aan ons vriendelijk verzoek zoudt willen voldoen. Zooals ik u reeds schreef, hebben wij groote behoefte aan vloeibare lucht, en is het voor ons een groote tegenvaller uit ons kleine subsidie bijna dagelijks vloeibare lucht te moeten betalen. - In de hoop dus een gunstig antwoord te ontvangen en met vriendelijke groeten

Hoogachtend
Uwdw
(wg) A. Smits

P.S. Zoo U het eenigszins wenschelijk oordeelt, wil ik gaarne a.s. Zaterdag naar Leiden komen.

27 October 1911

Den Heer J.W. Giltay

27 Oct. 1911

Weledelgeb. Heer

Naar aanleiding van uw schrijven van eenige dagen geleden aan Prof. Kamerlingh Onnes, heb ik de eer U mede te deelen, dat de door ons toegezonden spiraal behoort aan Prof. A. Smits te Amsterdam. Deze spiraal, die wij enige tijd ter inspectie in ons laboratorium hebben gehad, werd door ons op verzoek van Prof. Smits aan U ter reparatie opgezonden. Voor verdere orders gelieve U zich tot Prof. Smits te wenden.

Hoogachtend
(wg) C.A. Crommelin

4 November 1911

gericht aan Kuenen???

hotel Metropole Bruxelles

Amice,

De vergadering onder den naam van conseil hier gehouden is uitstekend geslaagd. 't Was een prachtig succes ook voor prof. Lorentz, die hier bepaald als president geschitterd heeft en daarbij aller harten won. 't Was een genot te zien hoe niemand lof genoeg wist te vinden voor die buitengewone helderheid, gemakelijkheid en vriendelijkheid, waarmee hij de mensen wist te leiden en bij alle meningsverschil een prettige, vriendschappelijke, genoeglijke en toch ernstige toon wist te doen ontstaan en te onderhouden. Kortom iets voor ons Nederlanders al weer om trots op te zijn.

Nu ter zake. Ik ben Maandag terug, had mijn college afgezegd, zie geen kans meer het nog tijdig bekend te maken. Dus dat moet maar zoo blijven. Nu komt prof. Brillouin speciaal voor precisiewerk en thermometrie Maandag het laboratorium bezoeken. Ik zal hem te 11 uur van den trein halen. Ofschoon het zoeven genoemde

werk – en dus ook de voluminometer – hoofdzaak is, is een kijkje op de cryogenia in werking toch ook geschikt. Wil dus Flim vragen lucht te maken en 's middags op een beetje waterstof te rekenen voor de demonstratieproefjes. Misschien is er nog een ander die een emplot voor werkelijke proef heeft: Cryostaat met thermometervergelijking zou natuurlijk het mooist zijn. Maar die behoeft niet met waterstof te werken, dat zou ook zuurstof bijv. kunnen zijn, zoodat een andere proef met waterstof ook goed is.

Dinsdag geen helium. Ik zal dit zelf overleggen wanneer wel. Vrijdag komt de Heer Solizy het laboratorium bezoeken. Dan hebben wij dus groote waterstofvertooning. Want hij komt bepaaldelijk vast waterstof en proeven met vaste waterstof zien.

Ik schrijf dit alles nu aan U opdat ge nog voor het college van prof. Lorentz Flim even op de hoogte kunt brengen, wanneer ik daartoe Zondag na mijn komst misschien geen gelegenheid meer mocht vinden. Evenzoo om Dorsman en Holst te vragen thermometers zooveel mogelijk nog voor te bereiden. Prof. Brillouin wil ook gaarne zien de redactie van waarnemingen, dus de papieren komen nu tot hun recht. Het is iemand die de inhoud van mijn dozen weet te waardeeren.

Met vriendelijke groeten aan U allen steeds

U

(wg) H. Kamerlingh Onnes

24 Juni 1913

24 Juni 1913

Zeer geachte Heer Siertsema.

Onze machinist vertelde mij, dat U in Uw laboratorium in het bezit bent van een Thomson-brug van Hartmann en Braun. Zoo dit het geval is, zouden wij dat instrument dan wellicht eens een week ter leen kunnen krijgen om er een werkteekening van te maken

Wij zouden het nl graag willen kunnen maken.

Bij voorbaat mijn dank voor den te nemen moeite.

met de meeste hoogachting

Uw dwdr

(wg) C.A. Crommelin

30 September 1914

Eindhoven, 30 Sept. '14

Amice,

Inderdaad moet in het lijstje der P_t weerstanden 26.908 door 26.988 vervangen worden. In het manuscript dat ik hier heb staat het goed. Ik zal dit met de andere papieren die ik heb eerstdaags naar Leiden zenden.

Wat zullen er in Duitschland een hoop goede kerels aangaan. Baedeker was meen ik de eerste en in 't laatste nummer der Physikalische Zeitschrift staat al een heel rijtje. Ik hoop dat wij van die fraaiigheden gespaard zullen blijven. Hier in de omgeving is alles vol met Belgische vluchtelingen.

Nu gegroet. Het ga jullie goed.

(wg) G. Holst

5 December 1916

Amsterdam, 5 Dec. 1916

Hooggeachte Dr. Crommelin,

Gisteren verzocht Prof. Onnes Uw het stukje Radio-Lood uit Weenen aan U te geven opdat U 't in de brandkast zoudt bergen. Daar ik U echter niet meer vond heb ik het bij mij thuis veilig opgeborgen; a.s. Donderdag zal ik het U ter hand stellen.

Met beleefde groeten
(wg) J.M. Burgers

Inhoud

1888.0123	Brief HKO
1906.1110	Brief Giltay
1906.1207	Brief Fabius
1907.0307	Brief de Vries & Stevens
1907.0308	Brief Crommelin
1907.0311	Brief Hartevelt
1907.0404	Brief Hoogenstraaten
1907.0407	Brief HKO
1907.0506	Brief SLF
1907.1113	Brief Sissingh
1907.1114	Brief HKO
1907.1130	Brief Siertsema
1907.1206	Brief Crommelin
1907.1224	Brief brief Siertsema
1907.1224a	Brief Olthuis
1908.0102	Brief Crommelin
1908.0114	Brief Crommelin
1908.0131	Brief Hille
1908.0212	Brief Crommelin
1908.0306	Brief Crommelin
1908.0307	Brief Siertsema
1908.0314	Brief Stoffels
1908.0318	
1908.0323	
1908.0516	Brief Becquerel
1908.0519	Brief Crommelin
1908.0601	Telegram Van Suchtelen
1908.0601a	Telegram HKO
1908.0603	Brief HKO
1908.0611	Brief van Suchtelen
1908.0910	Brief Pijper
1908.0921	Brief Crommelin
1908.0922	Brief Mw. Clay
1908.1107	Brief Siertsema
1908.1112	Brief Crommelin
1908.1127	Brief Pijper
1909.0112	Brief Crommelin
1909.0430	Briefkaart Siertsema
1909.0504	Briefkaart Scheffer
1909.0505	Briefkaart Persant Snoep
1909.0506	Brief
1909.0520	Brief Persant Snoep
1909.0526	Brief Schaffer
1909.0526a	Brief Persant Snoep
1909.0529	Brief Crommelin
1909.0607	
1909.0611	Brief Crommelin

1909.0707	Briefkaart Smits
1909.0710	Brief HKO
1909.0712	Brief Smits
1909.0819	
1909.0822	Brief HKO
1909.0823	Brief HKO
1909.0824	Brief Crommelin
1909.0828	Brief Crommelin
1909.0904	Brief HKO
1909.0906	Brief Perrier
1909.0913	Briefkaart van Romburgh
1909.0920	Brief HKO
1909.1026	Brief Classen
1909.1103	Brief Classen
1909.1110	Brief Perrier
1909.1115	Brief Crommelin
1909.1208	Brief Cauwenhoven
1910.0119	Brief Siertsema
1910.0123	Brief Crommelin
1910.0125	Briefkaart Siertsema
1910.0129	Brief Crommelin
1910.0208	Brief Siertsema
1910.0211	Brief Crommelin
1910.0215	
1910.0225	Brief Crommelin
1910.0301	
1910.1017	
1910.1101	Brief Crommelin
1910.1129	Brief Oosting
1910.1201	Brief Crommelin
1911.0127	Brief Persant Snoep
1911.0506	Brief Giltay
1911.0912	Brief Smits
1911.1010	Brief Smits
1911.1010a	Brief HKO
1911.1027	Brief Crommelin
1911.1104	Brief HKO
1913.0624	Brief Crommelin
1914.0930	Brief Holst
1916.1205	Brief Burgers